

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Έκθεση αποτίμησης της υλοποίησης
του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2021-2023
για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις
για το πρώτο έτος εφαρμογής (2021)

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	3
1.1	Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις – Ευρωπαϊκές Οδηγίες.....	3
1.2	Σημασία ΠΔΣ.....	5
1.3	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΠΔΣ	7
2	Ερωτηματολόγιο	10
2.1	Περιγραφή Ερωτηματολογίου	10
2.2	Στοιχεία Φορέων – Αναθετουσών Αρχών	10
3	Απαντήσεις και Ανάλυση δεδομένων.....	13
3.1	Συνολικά Αποτελέσματα	13
3.1.1	KPIs συνολικών ΠΔΣ	13
3.1.2	KPIs ανά Κατηγορία Δεσμευτικής και Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής του ΕΣΔ.....	19
3.2	Αποτελέσματα ανά Είδος Αναθέτουσας Αρχής.....	24
3.3	Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές.....	27
3.4	Η Σημασία των Εκπαιδευτικών και Ενημερωτικών Δράσεων	30
4	Συμπεράσματα και Προτάσεις Πολιτικής.....	33
5	Βιβλιογραφία	36
6	Παράρτημα.....	37

Πίνακας συντομογραφιών

ΕΣΔ	: Εθνικό Σχέδιο Δράσης
ΠΔΣ	: Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις
KPIs	: Δείκτες Αξιολόγησης και Παρακολούθησης
ΕΕ	: Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΣΒΑ	: Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
ΔΥΠΕ	: Διοικήσεις Υγειονομικών Περιφερειών
ΟΤΑ	: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΕΚΔΔΑ	: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΚΗΜΔΗΣ	: Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων

1 Εισαγωγή

1.1 Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις – Ευρωπαϊκές Οδηγίες

Οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (ΠΔΣ) ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως «η διαδικασία με την οποία οι δημόσιες αρχές επιδιώκουν να συνάψουν συμβάσεις για αγαθά, υπηρεσίες και έργα με μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τις, σε σύγκριση με αγαθά, υπηρεσίες και έργα που επιτελούν την ίδια πρωταρχική λειτουργία τα οποία θα αποτελούσαν το αντικείμενο τις σύμβασης υπό άλλες συνθήκες». Οι αναθέτουσες αρχές του δημοσίου τομέα μέσω των δημοσίων συμβάσεων και της αγοραστικής τους δύναμης αποτελούν σημαντικό τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) αντιπροσωπεύοντας το 14% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ με συνολική αξία 1,8 τρις € ετησίως¹. Οι ΠΔΣ εντάσσονται στο ευρύτερο σχέδιο της Ε.Ε. για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή και, πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο που ορίζεται από τρέχον *7ο Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Δράσης*, που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Νοέμβριο του 2013, καλύπτει το διάστημα έως και το 2020. Επιπρόσθετα, οι στόχοι για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σε επίπεδο Ε.Ε. έχουν επικαιροποιηθεί με την κατάρτιση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal)² καθώς και με τη στρατηγική *Fit for 55*, η οποία προβλέπει μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% μέχρι το 2030 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος εστιάζει στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) 2030 και συγκεκριμένα με τον στόχο 6 «Καθαρό νερό και αποχέτευση», τον στόχο 7 «Φθινή και καθαρή ενέργεια», τον στόχο 9 «Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές», τον στόχο 11 «Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες», τον στόχο 12 «Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή», τον στόχο 13 «Δράση για το κλίμα», τον στόχο 14 «Ζωή στο νερό» και τον στόχο 15 «Ζωή στη στεριά».

Από την πλευρά της Ε.Ε. για την προώθηση των ΠΔΣ προωθήθηκε η θέσπιση μιας ενιαίας δέσμης κριτηρίων, η οποία περιορίζει σημαντικά τη διοικητική επιβάρυνση τις αναθέτουσες αρχές που συνάπτουν ΠΔΣ. Τα κοινά κριτήρια για τις ΠΔΣ είναι ιδιαίτερα επωφελή, τόσο για τις μεγάλες και πολυεθνικές επιχειρήσεις, όσο και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ). Έχουν καθοριστεί πράσινα κριτήρια για την προμήθεια αγαθών, την παροχή υπηρεσιών και τα δημόσια έργα, τα οποία μπορούν να ενσωματωθούν απευθείας στα τεύχη διακήρυξης των σχετικών διαγωνισμών για τις ΠΔΣ, τα οποία αναθεωρούνται και

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την επιτροπή των Περιφερειών «Οι δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος», {SEC(2008) 2124}, {SEC(2008) 2125}, {SEC(2008) 2126}, COM(2008) 400 τελικό, Βρυξέλλες, 16.7.2008

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

επικαιροποιούνται τακτικά, ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα πιο πρόσφατα επιστημονικά δεδομένα σχετικά με τα προϊόντα, τις νέες τεχνολογίες, τις εξελίξεις στην αγορά και τις αλλαγές στη νομοθεσία³. Μέσα στο κριτήρια που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα κράτη – μέλη, προκειμένου να γίνουν οι δημόσιες συμβάσεις πράσινες, ενσωματώνονται τρία βασικά στοιχεία, τα οποία διέπονται από τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, συγκεκριμένα η εστίαση στην παροχή υπηρεσιών και λιγότερο στην προμήθεια αγαθών, στον οικολογικό σχεδιασμό των προϊόντων, στις φάσεις χρήσης τους και στη διαχείριση τους στο τέλος της ζωής τους και, τέλος, η έμφαση στον διάλογο με την αγορά.

Το ισχύον νομικό πλαίσιο της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις (Οδηγίες 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, L 94/6512 και 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, L 94/24313) παρέχει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να λαμβάνουν υπόψη περιβαλλοντικούς παράγοντες στα έγγραφα της σύμβασης. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης, καθώς και κατά την εκτέλεση αυτής από του αρμόδιους φορείς. Η ειδική Τομεακή Νομοθεσία της Ε.Ε. θεσπίζει δεσμευτικά κριτήρια για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έτσι ώστε να τηρούνται περιβαλλοντικά πρότυπα⁴ (π.χ. στο ζήτημα της ενεργειακής απόδοσης) σε τομείς όπως ο εξοπλισμός γραφείων, οχήματα οδικών μεταφορών, κτίρια και χρήση πλαστικών προϊόντων. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Οι δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος» (COM/2008/400 τελικό) προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών αποτελεί τον οδικό χάρτη για τα κράτη – μέλη όσον αφορά την κατάρτιση και υλοποίηση του σχεδίου δράσης για τις ΠΔΣ και έχει ως γενικό στόχο την παροχή κατευθύνσεων για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις καταναλωτικές συνήθειες του δημοσίου τομέα και για τη χρήση των ΠΔΣ ως καταλύτη της καινοτομίας στον τομέα των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών.

Τα πράσινα κριτήρια της ΕΕ βασίστηκαν σε υφιστάμενα ευρωπαϊκά και εθνικά κριτήρια χορήγησης του οικολογικού σήματος καθώς και σε στοιχεία από φορείς της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών⁵ και εκπονήθηκαν από ομάδα εμπειρογνομόνων, στην οποία συμμετείχαν αντιπρόσωποι των κρατών – μελών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ΠΔΣ. Τα «στοιχειώδη» κριτήρια επικεντρώνονται στα κύρια πεδία περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός προϊόντος, μιας υπηρεσίας ή ενός δημόσιου έργου και στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση του διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις. Τα «αναλυτικά» κριτήρια ενσωματώνουν πιο πολύπλευρες περιβαλλοντικές επιδόσεις και μπορούν να

³ Περισσότερες πληροφορίες στον ιστότοπο [GPP training toolkit - Environment - European Commission](https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/gpp_training_toolkit_environment_european_commission.pdf)

⁴ Αναλυτικές πληροφορίες εδώ: https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_2016_el.pdf

⁵ Αναλυτική παρουσίαση στη σχετική ιστοσελίδα της ΕΕ
(https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm)

χρησιμοποιούνται από αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να στηρίξουν περαιτέρω την επίτευξη των στόχων για το περιβάλλον και την καινοτομία. Σημειώνεται πως τα «αναλυτικά» κριτήρια βασίζονται στα «στοιχειώδη», και έτσι οι διαφορές τους εδράζονται στον βαθμό φιλοδοξίας για τα πράσινα προϊόντα, υπηρεσίες και δημόσια έργα και τη διαθεσιμότητά τους, ενώ αμφότερες οι κατηγορίες αποσκοπούν στην εξέλιξη των αγορών προς την ίδια κατεύθυνση. Μια διαδικασία διαγωνισμού θεωρείται «πράσινη» αν έχει ως αποτέλεσμα τη σύναψη σύμβασης που πληροί τα «στοιχειώδη» κριτήρια ΠΔΣ.

1.2 Σημασία ΠΔΣ

Η κλιματική αλλαγή έχει σημαντικές επιπτώσεις σε πολλές πλευρές της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Η ανάγκη να καταστεί προτεραιότητα η προστασία του περιβάλλοντος και να αναχαιτιστούν το συντομότερο οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής είναι επιτακτική και αναγνωρίζονται από όλους τους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο μέσα από τη χάραξη οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών, τη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και τη συνεχή ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Ο ρόλος τους υπερθεματίζεται από το γεγονός ότι οι επιπτώσεις της οικονομικής δραστηριότητας στην ποιότητα του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη χαρακτηρίζονται από σημαντικές εξωτερικότητες καθιστώντας το μηχανισμό της αγοράς ανεπαρκή στην αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων. Επιπλέον, η προώθηση των στόχων ΣΒΑ 2030 απαιτεί δράση όλων των εμπλεκόμενων φορέων αλλά και ενημέρωση της κοινωνίας των πολιτών μέσα από κρατικές και διακρατικές πρωτοβουλίες. Η σημαντική συμμετοχή των δημοσίων φορέων στην οικονομική δραστηριότητα μέσα από το μηχανισμό των δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα αλλά και στην Ε.Ε. τις καθιστά αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της προσπάθειας. Ο εξορθολογισμός των δημοσίων συμβάσεων μέσα από την υιοθέτηση πράσινων κριτηρίων θα βοηθήσει στην επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων για το κλίμα αλλά και την προώθηση προς την πλήρωση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης.

Πρωτεύουσας σημασίας στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής έχει η προώθηση της καινοτομίας με σκοπό όχι μόνο να προωθηθούν περιβαλλοντικά φιλικές λύσεις στην οικονομική δραστηριότητα, όπως π.χ. παραγωγή ρεύματος από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αλλά και να περιοριστεί σημαντικό το κόστος τους. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται ένα βιώσιμο μονοπάτι (sustainable pathway) στο οποίο η οικονομική ανάπτυξη δεν ανταγωνίζεται τη ποιότητα του περιβάλλοντος και δεν επιβαρύνει τις επερχόμενες γενιές, οδηγώντας στην αειφόρο ανάπτυξη. Οι ΠΔΣ εκτός από την άμεση επίδραση σε οικονομικές συναλλαγές του δημοσίου με την υιοθέτηση πράσινων κριτηρίων, είναι εφικτό να συμβάλουν και στο μέτωπο της «πράσινης» καινοτομίας. Δεδομένης της ενισχυμένης συμμετοχής των φορέων του δημοσίου τομέα στην οικονομική δραστηριότητα αλλά και τις αποτυχίες της αγοράς που σχετίζονται με τα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής, οι ΠΔΣ

μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα προώθησης τις καινοτομίας ενταγμένες σε ένα εθνικό σύστημα καινοτομίας, παρέχοντας πραγματικά κίνητρα για την ανάπτυξη πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών, ενισχύοντας ενεργά τον τομέα της ζήτησης για καινοτομία. Ένα ενοποιημένο σύστημα καινοτομίας στηρίζεται στους άξονες της έρευνας και τεχνολογίας, της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης, της οικοδόμησης γνώσεων και δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη, διάχυση και απορρόφηση των καινοτομιών. Στο τελευταίο είναι αναγνωρισμένος ο ρόλος του δημοσίου ως αγοραστή μέσω δημοσίων συμβάσεων στην απορρόφηση αλλά και τη διάχυση της καινοτομικής δραστηριότητας (Caloghirou *et al.*, 2016). Οι ΠΔΣ είναι ένας τρόπος διασύνδεσης της επιστημονικής έρευνας και καινοτομίας στους δημόσιους φορείς, καθώς με τον κατάλληλο σχεδιασμό και υλοποίηση ο δημόσιος τομέας μπορεί να αποτελέσει βασικό χρήστη αποτελεσμάτων έρευνας μέσω της ζήτησης για ενσωμάτωση πράσινων κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις (ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, 2021). Τέλος, οι ΠΔΣ μπορούν να συμβάλουν στην εξοικονόμηση πόρων για τον δημόσιο τομέα, ιδιαίτερα όταν συνεκτιμηθεί το κόστος του κύκλου ζωής του αγαθού, τις υπηρεσίες ή του έργου και όχι μόνο η τιμή αγοράς.

Ένας ακόμη άξονας της ευρωπαϊκής πολιτικής για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή είναι η έμφαση στη λειτουργία της Κυκλικής Οικονομίας. Ως ειδικότερη κατηγορία των ΠΔΣ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι αναφερόμενες ως Κυκλικές Δημόσιες Συμβάσεις μπορούν να οριστούν «οι διαδικασίες με τις οποίες οι δημόσιες αρχές προμηθεύονται αγαθά ή αναθέτουν έργα και υπηρεσίες που επιδιώκουν να συνεισφέρουν σε κλειστούς κύκλους ενέργειας και υλικών εντός των αλυσίδων εφοδιασμού, ενώ παράλληλα ελαχιστοποιούνται ή/και αποφεύγονται οι αρνητικές περιβαλλοντικές συνέπειες και η δημιουργία αποβλήτων καθ' ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει και προωθεί τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ΠΔΣ, μέσα από στοχευμένες δράσεις και αναμένει ότι η σταδιακή εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων για τις δημόσιες συμβάσεις θα συμβάλει στα εξής:

- i. Στη μείωση του ενεργειακού και οικολογικού αποτυπώματος, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση τις κλιματικής αλλαγής και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- ii. Στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον.
- iii. Στη συμβολή στην αειφορική και αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων και τις ενέργειας.
- iv. Στην προώθηση τις καινοτομίας και τις ανταγωνιστικότητας.
- v. Στην εξοικονόμηση δημοσίων πόρων, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος του κύκλου ζωής.
- vi. Στην τόνωση τις ζήτησης των δευτερογενών υλικών, ενισχύοντας την εγχώρια επιχειρηματικότητα, τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες, τις υπηρεσίες επισκευής και επαναχρησιμοποίησης, καθώς και το κυκλικό πρότυπο παραγωγής και κατανάλωσης αντί του γραμμικού.
- vii. Στην ενίσχυση τις κοινωνικής ευαισθητοποίησης για τα θέματα τις προστασίας του περιβάλλοντος, στην αναπαραγωγή και επέκταση του μοντέλου προμηθειών και στον ιδιωτικό τομέα.

Το ζήτημα της ενεργειακής αποδοτικότητας και της μετάβασης στην κυκλική οικονομία είναι μείζον για την πορεία της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια, όπως αναφέρεται και στην Σχέδιο Ανάπτυξης της Επιτροπής Πισσαρίδη (Πισσαρίδης κ.α., 2020). Η έκθεση αναφέρει ρητά πως στη διαδικασία μετάβασης της ελληνικής οικονομίας προς τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας αλλά και του Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης απαιτείται προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας, η αναβάθμιση του θεσμικού πλαισίου αλλά και εκσυγχρονισμός του δημοσίου τομέα σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με την καινοτομία και την «πράσινη» ανάπτυξη. Η πρωτοβουλία του δημοσίου μέσω των ΠΔΣ αφενός μπορεί να ενισχύσει την επίδοση της χώρας ως προς την κυκλική χρήση των υλικών, αφ' ετέρου να λειτουργήσει ως βέλτιστη πρακτική αποτελώντας το καλό παράδειγμα και για τον ιδιωτικό τομέα. Τέλος, η προώθηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις ΠΔΣ αποτελεί μέρος του μετασχηματισμού του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και του εκσυγχρονισμού, κάτι το οποίο αποτελεί διακύβευμα της μεταπολιτευτική εποχής αλλά έχει προχωρήσει με αρκετά αργά βήματα (Ιακωβίδης, 2017).

1.3 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΠΔΣ

Σε εθνικό επίπεδο, στην Ελλάδα έχουν εκδοθεί οι εξής Υπουργικές Αποφάσεις για την προώθηση των ΠΔΣ: οι υπ' αρ. 63955/08-06-2017 (ΥΟΔΔ 277), 39442/10-04- 2018 (ΥΟΔΔ 223), 54507/22-05-2019 (ΥΟΔΔ 338) και 129059/12-12-2019 (ΥΟΔΔ 1090). Οι προαναφερόμενες υπουργικές αποφάσεις προβλέπουν τη συγκρότηση, τη σύνθεση και το έργο Επιτροπής για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις. Για την υποβοήθηση του έργου της Επιτροπής έχουν συσταθεί Ομάδες Εργασίας με τις υπό στοιχεία Π1/1070/3.3.2011 (ΑΔΑ: 4Α11Φ-2Σ) και 7182/22.1.2018 (ΑΔΑ: ΩΘΝΠ465ΧΙ8-0Τ3) αποφάσεις. Η Επιτροπή για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις αποτελείται από έντεκα μέλη, που εκπροσωπούν το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Υγείας και την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων⁶. Το κύριο έργο της επιτροπής είναι η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την προώθηση των ΠΔΣ, η εξέταση και η αξιολόγηση της ενσωμάτωσης των πράσινων

---

⁶ Ως επισπεύδουσα υπηρεσία για τη χάραξη Εθνικής Πολιτικής και την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, βάσει των ρυθμίσεων της ενωσιακής νομοθεσίας, ορίστηκε η Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

κριτηρίων στις συμβάσεις των φορέων του δημοσίου καθώς και η εισήγηση προς την πολιτική ηγεσία για την επικαιροποίηση, ενημέρωση και προώθηση του Εθνικού Σχεδίου για τις ΠΔΣ⁷.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΔ για τις ΠΔΣ) εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 14900/4-2-2021 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΦΕΚ Β' 466). Οι γενικοί στόχοι του είναι:

- i. Η καθιέρωση και η εφαρμογή ενός στοιχειώδους επιπέδου υιοθέτησης πράσινων κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις προϊόντων, υπηρεσιών και έργων.
- ii. Η σταδιακή αύξηση της προμήθειας πράσινων προϊόντων και παροχής πράσινων υπηρεσιών στη διάρκεια της επόμενης τριετίας σε καθορισμένους τομείς αγαθών, υπηρεσιών και έργων.
- iii. Η ευρύτερη ενσωμάτωση της εκτίμησης του κόστους του κύκλου ζωής των προϊόντων στις δημόσιες συμβάσεις.
- iv. Η διάδοση του περιβαλλοντικού και του οικονομικού οφέλους που αποφέρουν οι ΠΔΣ.
- v. Η ενεργή συμμετοχή των εμπλεκόμενων, όπως των αναθετουσών αρχών και των οικονομικών φορέων, στη διαδικασία των ΠΔΣ.
- vi. Η παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων και η επικαιροποίησή τους για τη βέλτιστη εφαρμογή του ΕΣΔ και την προσαρμογή αυτού στα εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα στο πεδίο αυτό.

Το ΕΣΔ επιπλέον περιλαμβάνει ειδικότερους ποσοτικούς εθνικούς στόχους για την προώθηση των ΠΔΣ, που αφορούν στη σταδιακή εφαρμογή του από τις αναθέτουσες αρχές για την τριετία 2021 -2023 και για δεκαπέντε κατηγορίες δημοσίων συμβάσεων δεσμευτικής και μη δεσμευτικής εφαρμογής. Οι ποσοτικοί στόχοι αναφέρονται στο σύνολο των δημοσίων συμβάσεων που θα προκηρύσσονται κατ' έτος ανά κατηγορία και ανά φορέα υλοποίησης. Μια διαδικασία διαγωνισμού θεωρείται «πράσινη», εφόσον είχε ως αποτέλεσμα τη σύναψη σύμβασης που πληροί κατ' ελάχιστον τα κριτήρια του Παραρτήματος 2 του ΕΣΔ για κάθε κατηγορία αγαθών, υπηρεσιών και δημοσίων έργων.

Οι εθνικοί ποσοτικοί στόχοι για το έτος 2021 αφορούν στις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές, όπως αυτές ορίζονται στον ν.4412/2016, και παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

---

⁷ Περισσότερες πληροφορίες εδώ:

<https://www.mindev.gov.gr/%cf%80%cf%81%ce%ac%cf%83%ce%b9%ce%bd%ce%b5%cf%82-%ce%b4%ce%b7%ce%bc%cf%8c%cf%83%ce%b9%ce%b5%cf%82-%cf%83%cf%85%ce%bc%ce%b2%ce%ac%cf%83%ce%b5%ce%b9%cf%82/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%84%cf%81%ce%bf%cf%80%ce%ae-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b9%cf%82-%cf%80%cf%81%ce%ac%cf%83%ce%b9%ce%bd%ce%b5%cf%82-%ce%b4%ce%b7%ce%bc%cf%8c%cf%83%ce%b9%ce%b5%cf%82-%cf%83%cf%85/>

Πίνακας 1: Στόχοι ΠΔΣ για Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές για το 2021

Κατηγορία	Στόχος Πράσινων Διακηρύξεων (% ποσοστό επί του συνόλου των διακηρύξεων κατ' έτος ανά κατηγορία και ανά φορέα υλοποίησης)
Κατηγορίες Δεσμευτικής Εφαρμογής	
Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής	
1α) Χαρτί από ανακτημένες ίνες	20
1β) Χαρτί από παρθένες ίνες αειφόρου συγκομιδής	80
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες	
2α) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	50
2β) Οθόνες	50
Εξοπλισμός απεικόνισης	50
Εσωτερικός φωτισμός – Λαμπτήρες LED	50
Κλιματιστικά μηχανήματα	50
Λιπαντικά	
1α) Αναγεννημένα	20
1β) Βιοαποικοδομήσιμα	50
Μεταφορικά μέσα	Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Οδηγία (ΕΕ) 2019/1161, όπως αυτή ενσωματώνεται στο εθνικό δίκαιο.
Οδοφωτισμός και σηματοδότες ⁸	--
Κατηγορίες Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής	
Έπιπλα	50
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας	50
Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων	50
Υποδομές διαχείρισης λυμάτων ⁹	--
Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός Υγειονομικής Περίθαλψης	50
Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση	15
Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση	15

⁸ Αφορά μόνο Δήμους και Περιφέρειες από 1-1-2022.

⁹ Αφορά μόνο τις μη κεντρικές κυβερνητικές αρχές από 1-1-2022 και τους αναθέτοντες φορείς από 1-1-2023.

2 Ερωτηματολόγιο

2.1 Περιγραφή Ερωτηματολογίου

Σύμφωνα με το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ, η παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του γίνεται μέσα από τη μελέτη ετήσιων ποσοτικών Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (KPIs) που περιγράφονται στην Ενότητα 3.1 (Πίνακας 3). Για αυτό το σκοπό συντάχθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων ένα σχετικό ερωτηματολόγιο σε ηλεκτρονική μορφή (το με αρ.πρωτ. 44271/28-04-2022 έγγραφο του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων), και με τα έγγραφα με αριθμό πρωτ. 44271/28-04-2022 και 52894/23-5-2022 ζητήθηκε από τις αρμόδιες για τις δημόσιες συμβάσεις οργανικές μονάδες των αναθετουσών αρχών να το συμπληρώσουν και να το υποβάλουν με ηλεκτρονικό τρόπο μέχρι τις 31/5/2022. Στο εν λόγω ερωτηματολόγιο οι αρμόδιοι φορείς καλούνται να συμπληρώσουν αναλυτικά στοιχεία για το πλήθος και την αξία των διακηρύξεων αλλά και των συμβάσεων του 2021, διαχωρίζοντας τις συμβάσεις στις οποίες ενσωματώθηκαν πράσινα κριτήρια σύμφωνα με το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ ή με τα πράσινα κριτήρια της ΕΕ. Επιπλέον, οι φορείς ανέφεραν ειδικότερα τις συμβάσεις και τις διακηρύξεις ανά κατηγορία για τις 15 κατηγορίες που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1. Επισημαίνεται ότι για τους σκοπούς του ερωτηματολογίου νοούνται ως διακηρύξεις οι διαγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης με προϋπολογισθείσα δαπάνη μεγαλύτερη από 30.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, ενώ ως συμβάσεις νοούνται οι συμβάσεις με αξία μεγαλύτερη από 2.500 ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Τέλος, στο ερωτηματολόγιο υπάρχουν ερωτήσεις που αφορούν στη συμμετοχή των αναθετουσών αρχών σε εκπαιδευτικές και ενημερωτικές δράσεις για τις ΠΔΣ. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου προς τις αναθέτουσες αρχές παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα Α1 του Παραρτήματος.

2.2 Στοιχεία Φορέων – Αναθετουσών Αρχών

Τα ερωτηματολόγια απευθύνθηκαν σε όλες τις Γενικές και Ειδικές Γραμματείες των Υπουργείων προς περαιτέρω κοινοποίηση και στις Διευθύνσεις Προμηθειών αρμοδιότητας τους και στους εποπτευόμενους φορείς, στην Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας προς περαιτέρω κοινοποίηση και στις Διοικήσεις Υγειονομικών Περιφερειών (ΔΥΠΕ), στα Νοσοκομεία και στους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Υγείας, σε όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις προς περαιτέρω κοινοποίηση και στους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, και τέλος σε όλες τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές. Υποβλήθηκαν 354 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια μεταξύ Απριλίου και Μαΐου 2022. Ανάμεσα σε αυτά υπήρχαν περιπτώσεις όπου επιμέρους Υπηρεσίες του ίδιου φορέα συμπλήρωσαν ξεχωριστά ερωτηματολόγια, οπότε

χρειάστηκε να συνενωθούν οι απαντήσεις τους. Τελικά η ανάλυση στην Ενότητα 3 αφορά 315 αναθέτουσες αρχές. Για τους σκοπούς της στατιστικής ανάλυσης αφαιρέθηκαν 5 φορείς για τους οποίους τα δεδομένα ήταν ελαττωματικά¹⁰, οδηγώντας τελικά σε ένα δείγμα 310 αναθετουσών αρχών. Ο βαθμός ανταπόκρισης των αναθετουσών αρχών φαίνεται στον Πίνακα 2.

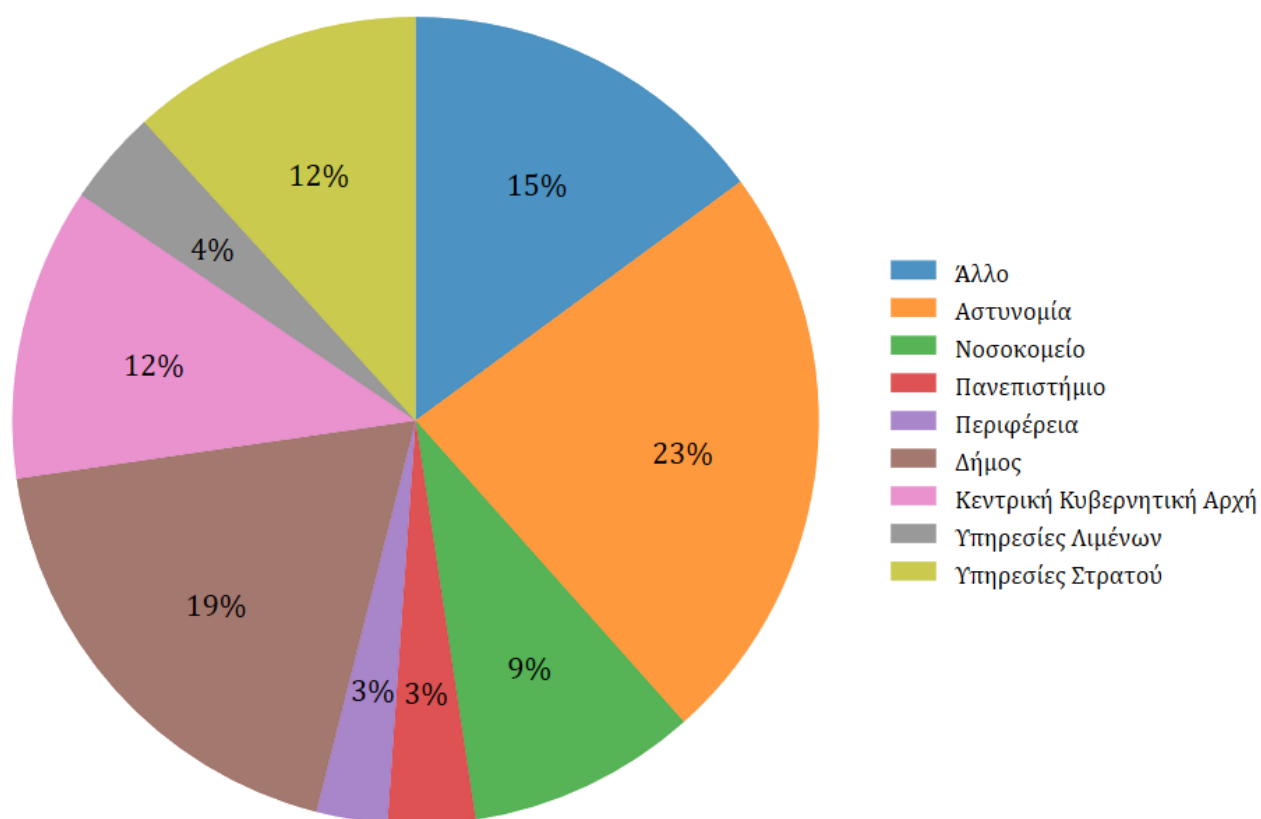
Πίνακας 2: Βαθμός ανταπόκρισης των αναθετουσών αρχών στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου

Είδος αναθέτουσα αρχής	Ποσοστό που απάντησε στο ερωτηματολόγιο επί του συνόλου των αντίστοιχων αρχών στη χώρα
Υπουργεία	76%
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	57%
Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές	44%
Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές	47%
Δήμοι	21%
Περιφέρειες	23%
ΔΥΠΕ	57%
Νοσοκομεία	21%
Πανεπιστήμια	50%

Η ταξινόμηση των αναθετουσών αρχών ανάλογα με το είδος τους παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 1, όπου φαίνεται η σχετικά ισχυρή συμμετοχή των Κεντρικών Κυβερνητικών Αρχών, αλλά και της Αστυνομίας (στη συντριπτική πλειοψηφία αφορά Αστυνομικές Διευθύνσεις ανά την επικράτεια). Στην ανάλυση που ακολουθεί στις επόμενες ενότητες γίνεται ιδιαίτερη μνεία στις επιδόσεις των Κεντρικών Κυβερνητικών Αρχών καθότι για το 2021 είναι εκείνες που δεσμεύονται με εθνικούς ποσοτικούς στόχους για τα ποσοστά διακηρύξεων που υιοθετούν «πράσινα» κριτήρια στις 15 κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ.. Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες της χώρας δεσμεύονται με ποσοτικούς στόχους από 1-1-2022, όπως φαίνεται στον πίνακα Α2 του Παραρτήματος, ενώ οι αναθέτοντες φορείς δεσμεύονται από 1-1-2023.

¹⁰ Για αυτούς τους φορείς παρατηρήθηκαν συστηματικές ανισορροπίες όπως αρνητικές τιμές και ποσοστά πράσινων συμβάσεων και διακηρύξεων μεγαλύτερα του 100%. Οι συγκεκριμένοι φορείς δεν ανταποκρίθηκαν στην επικοινωνία και έτσι δεν στάθηκε δυνατό να διορθωθούν τα δεδομένα.

Διάγραμμα 1: Είδος Αναθέτουσας Αρχής στο δείγμα ανταπόκρισης στο ερωτηματολόγιο

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

3 Απαντήσεις και Ανάλυση δεδομένων

3.1 Συνολικά Αποτελέσματα

Σε αυτή την ενότητα αναλύονται οι απαντήσεις όλων των αναθετουσών αρχών ανεξαρτήτως είδους (βλέπε Διάγραμμα 2) στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου αναφορικά με τις Διακηρύξεις αλλά και τις Συμβάσεις ανά Φορέα για το 2021. Το ΕΣΔ για την προώθηση των ΠΔΣ (2021-2023) ορίζει Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (Key Performance Indicators, KPIs) οι οποίοι καταμετρώνται για την ορθή αξιολόγηση της υλοποίησης του ΕΣΔ από την πλευρά των αναθετουσών αρχών. Ο Πίνακας 3 αναφέρει αναλυτικά τους KPIs και τον τρόπο μέτρησης τους.

Πίνακας 3: Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης- KPIs

A/A	Δείκτης Παρακολούθησης και Αξιολόγησης	Μονάδα Μέτρησης
1	Ο αριθμός των ΠΔΣ που προκηρύσσονται ανά φορέα και ανά κατηγορία των Πινάκων Β2 και Β3 κατ' έτος σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των δημόσιων συμβάσεων που προκηρύσσονται ανά φορέα και ανά κατηγορία των Πινάκων Β2 και Β3 κατ' έτος.	Ποσοστό %
2	Ο αριθμός των ΠΔΣ που συμβασιοποιούνται ανά φορέα και ανά κατηγορία των Πινάκων Β2 και Β3 κατ' έτος σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των δημόσιων συμβάσεων που συμβασιοποιούνται ανά φορέα και ανά κατηγορία των Πινάκων Β2 και Β3 κατ' έτος.	Ποσοστό %
3	Ο συνολικός αριθμός των ΠΔΣ σε σχέση με το συνολικό αριθμό των δημόσιων συμβάσεων.	Ποσοστό %
4	Η συνολική αξία των ΠΔΣ	Ευρώ
5	Η συνολική αξία των ΠΔΣ σε σχέση με τη συνολική αξία των δημόσιων συμβάσεων.	Ποσοστό %
6	Ο αριθμός των φορέων που προκηρύσσουν ΠΔΣ ανά έτος.	Αριθμός
7	Ο αριθμός φορέων/ ατόμων που ενημερώθηκαν / εκπαιδεύτηκαν σε εκδηλώσεις / σεμινάρια ανά έτος.	Αριθμός

3.1.1 KPIs συνολικών ΠΔΣ

Σε πρώτο επίπεδο εξετάζουμε τις συνολικές επιδόσεις και τα περιγραφικά στατιστικά για τους 310 φορείς για τους οποίους υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα. Συνοπτικά τα συνολικά αποτελέσματα των KPIs για το έτος 2021 παρουσιάζονται στον Πίνακα 4. Περαιτέρω στατιστική ανάλυση ανά φορέα και περιγραφικά στατιστικά παρουσιάζονται στον Πίνακα Α6 του Παραρτήματος, όπου αναφέρονται ο μέσος, ο διάμεσος, η μέγιστη και η ελάχιστη τιμή, η τυπική απόκλιση και ο συντελεστής μεταβλητότητας (cv) για κάθε έναν από τους Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ανά φορέα. Στις πρώτες δύο γραμμές του

Πίνακα 4 γίνεται αναφορά στα ποσοστά διακηρύξεων και συμβάσεων στις οποίες πληρούνται τα πράσινα κριτήρια αθροιστικά για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ που περιγράφονται στον Πίνακα 1. Η επιμέρους επίδοση σε όρους μεριδίου ΠΔΣ σε κάθε μια από τις κατηγορίες εξετάζεται ξεχωριστά στην υποενότητα 3.1.2.

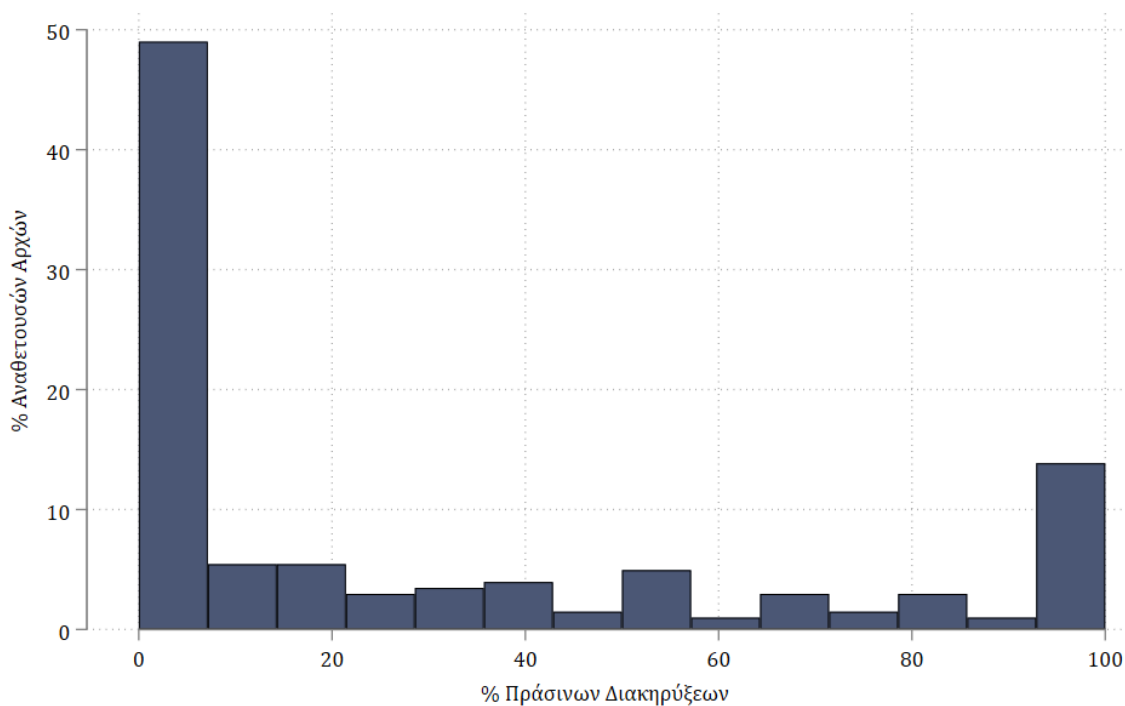
Πίνακας 4: KPIs - Συνολικά αποτελέσματα για το έτος 2021

A/A	Δείκτης	Αποτελέσματα για το έτος 2021		
1	Ποσοστό (%) πράσινων διακηρύξεων ανά φορέα για το σύνολο των 15 κατηγοριών	Μέσος: 28,7	Διάμεσος: 8,3	Τυπική απόκλιση: 36,9
2	Ποσοστό (%) πράσινων συμβάσεων ανά φορέα για το σύνολο των 15 κατηγοριών	Μέσος: 25,6	Διάμεσος: 0,0	Τυπική απόκλιση: 36,2
3	Ποσοστό (%) πράσινων συμβάσεων επί του συνόλου των δημοσίων συμβάσεων	2,1		
4	Συνολική αξία πράσινων συμβάσεων σε εκατομμύρια ευρώ χωρίς ΦΠΑ (για τις αναθέτουσες αρχές του δείγματος)	425,8		
5	Ποσοστό (%) αξίας πράσινων συμβάσεων επί της συνολικής αξίας των συμβάσεων	24,9		
6	Πλήθος αναθετουσών αρχών που προκήρυξαν ΠΔΣ (για τις αναθέτουσες αρχές του δείγματος)	103		
7α	α) Πλήθος αναθετουσών αρχών που ενημερώθηκαν / εκπαιδεύτηκαν (για τις αναθέτουσες αρχές του δείγματος και από τα στοιχεία του ΕΚΔΔΑ και του Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων)	36		
7β	β) Πλήθος εκπαιδευόμενων ατόμων που ενημερώθηκαν / εκπαιδεύτηκαν (για τις αναθέτουσες αρχές του δείγματος και από τα στοιχεία του ΕΚΔΔΑ και του Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων)	73		

Αναφορικά με το ποσοστό των διακηρύξεων, στις οποίες υιοθετούνται τα προβλεπόμενα πράσινα κριτήρια, το μέσο ποσοστό αγγίζει το 28,7% για όλες τις κατηγορίες συνολικά, ενώ η διάμεση τιμή είναι στο 8,3%. Αυτό σημαίνει πως λίγο πάνω από το 1/4 των διακηρύξεων των αναθετουσών αρχών μέσα στο 2021 ικανοποιούσε κάποια από τα πράσινα κριτήρια, όπως αυτά ορίζονται από το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ. Η διάμεση τιμή λαμβάνει υπόψη την αναθέτουσα αρχή που βρίσκεται στη μέση της κατανομής, αν τοποθετηθούν οι αναθέτουσες αρχές σε αύξουσα σειρά με βάση το ποσοστό πράσινων διακηρύξεων που δηλώνουν. Από τον Πίνακα 4 αλλά και από το ιστόγραμμα για τη συγκεκριμένη μεταβλητή (Διάγραμμα 2) παρατηρείται σημαντική διασπορά (τυπική απόκλιση 37%) και συγκέντρωση των αναθετουσών αρχών στα δύο άκρα της κατανομής (0% και 100%), κάτι που καταδεικνύει την ανομοιόμορφη ανταπόκριση των αναθετουσών αρχών στα κριτήρια για τις ΠΔΣ όπως αποτυπώνονται στο ΕΣΔ. Μια κανονική κατανομή

των δεδομένων θα εμφάνιζε πολλές παρατηρήσεις κοντά στο μέσο όρο (γύρω από το 30%), ενώ το πλήθος των αναθετουσών αρχών με ποσοστά σημαντικά μικρότερα ή μεγαλύτερα θα ελαττωνόταν καθώς πλησιάζαμε το 0 και το 100% σε πράσινες διακηρύξεις. Με βάση τα παραπάνω φαίνεται πως μια μικρή αλλά σημαντική μερίδα αναθετουσών αρχών εφαρμόζει το ΕΣΔ για τις 15 κατηγορίες συμβάσεων σε όλες τις διακηρύξεις του 2021, ενώ ένα μεγαλύτερο τμήμα των αναθετουσών αρχών παρουσιάζει ποσοστό πράσινων διακηρύξεων στο 0%¹¹. Πιο συγκεκριμένα, 27 φορείς προκήρυξαν το σύνολο των διακηρύξεων τους για το 2021 εφαρμόζοντας το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ (ποσοστό 100%) σε αντίθεση με 99 φορείς οι οποίοι δε συμπεριέλαβαν πράσινα κριτήρια σε καμία διακήρυξη για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ το 2021. Θέτοντας ως ένα κάπως αυθαίρετο κριτήριο την πλήρωση των πράσινων κριτηρίων στις μισές από τις διακηρύξεις (και με γνώμονα πως το 50% είναι ο στόχος στις περισσότερες επιμέρους κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ) παρατηρούμε πως μόλις 48 αρχές ξεπέρασαν αυτό το επίπεδο, δηλαδή το 25% των αρχών οι οποίες αναφέρουν τουλάχιστον μια διακήρυξη για τις 15 κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ εντός του 2021.

Διάγραμμα 2: Ιστόγραμμα Ποσοστού Πράσινων Διακηρύξεων

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

¹¹ Οι αριθμοί και τα ποσοστά αυτά αφορούν τους φορείς που έχουν διακηρύξει τουλάχιστον μια σύμβαση εντός του 2021. Υπάρχουν 110 φορείς χωρίς καμία Διακήρυξη για το 2021, οι οποίοι προφανώς δεν συμπληρώνουν καμία διακήρυξη με πράσινα κριτήρια.

Λαμβάνοντας υπ' όψη τα ανωτέρω θα πρέπει να συμπληρωθεί πως ενώ το ποσοστό των φορέων με τουλάχιστον μια πράσινη διακήρυξη είναι στο 33,2% σε σχέση με το σύνολο των αναθέτουσών αρχών του δείγματος (310 αρχές), αν αγνοήσουμε τις αναθέτουσες αρχές που δεν πραγματοποίησαν καμία διακήρυξη, τότε η μία στις δύο (99 από τους 199) παρουσίασε τουλάχιστον μια διακήρυξη με πράσινα κριτήρια. Οι λόγοι για αυτή τη διασπορά και την υψηλή συχνότητα των ακραίων τιμών δεν είναι γνωστοί από τα δεδομένα του ερωτηματολογίου και ενδεχομένως έχουν να κάνουν με την έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού σε κάποιες αρχές ή την μη επαρκή ενημέρωση (περισσότερη ανάλυση για το ζήτημα στην ενότητα 4).

Παρόμοια είναι τα συμπεράσματα που προκύπτουν για το δείκτη που αφορά στο ποσοστό των συμβάσεων με πράσινα κριτήρια για τις 15 κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ , κάτι που απεικονίζεται στο Διάγραμμα Α1 του Παραρτήματος. Ενώ η μέση τιμή είναι στο 25,7%, η διάμεσος είναι στο μηδέν, κάτι που σημαίνει ότι η μέση αναθέτουσα αρχή δε σύναψε καμία ΠΔΣ εντός του 2021. Είναι τόσο έντονη η εμφάνιση μηδενικών ποσοστών πράσινων συμβάσεων (123 αναθέτουσες αρχές σε σύνολο 226 αρχών με τουλάχιστον μια σύμβαση εντός του έτους), έτσι ώστε η αναθέτουσα αρχή που βρίσκεται στο μέσο της κατανομής δεν έχει υπογράψει ούτε μια σύμβαση με την ενσωμάτωση πράσινων κριτηρίων. Η εικόνα αυτή είναι δυσμενέστερη σε σχέση με τις πράσινες διακηρύξεις, αντανακλώντας ενδεχομένως το γεγονός πως κάποιες από τις συμβάσεις που σύναψαν οι αναθέτουσες αρχές μέσα στο 2021 είχαν προκηρυχθεί νωρίτερα χωρίς να έχει τεθεί σε εφαρμογή το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ. Στον αντίποδα, 31 αναθέτουσες αρχές σύναψαν το 100% των συμβάσεων χρησιμοποιώντας πράσινα κριτήρια. Όπως και στο δείκτη των διακηρύξεων, τα δεδομένα δείχνουν προς μια δι-κόρυφη (bi-polar) κατανομή με σαφώς υψηλότερη κορυφή την αριστερή (0%) και ουσιαστικά απουσία των ενδιάμεσων τιμών. Σε πρώτη ανάγνωση, έχει δημιουργηθεί ένας μικρός πυρήνας φορέων οι οποίοι υπηρετούν το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ και μια μεγάλη μερίδα φορέων οι οποίοι δεν έχουν ακόμα ξεκινήσει. Όπως θα δούμε στην Ενότητα 4, αυτό είναι ένας ακόμα δείκτης έλλειψης διάχυσης της γνώσης στους φορείς της επικράτειας και ατελούς λειτουργίας ενός εθνικού συστήματος καινοτομίας και χρήσιμης γνώσης.

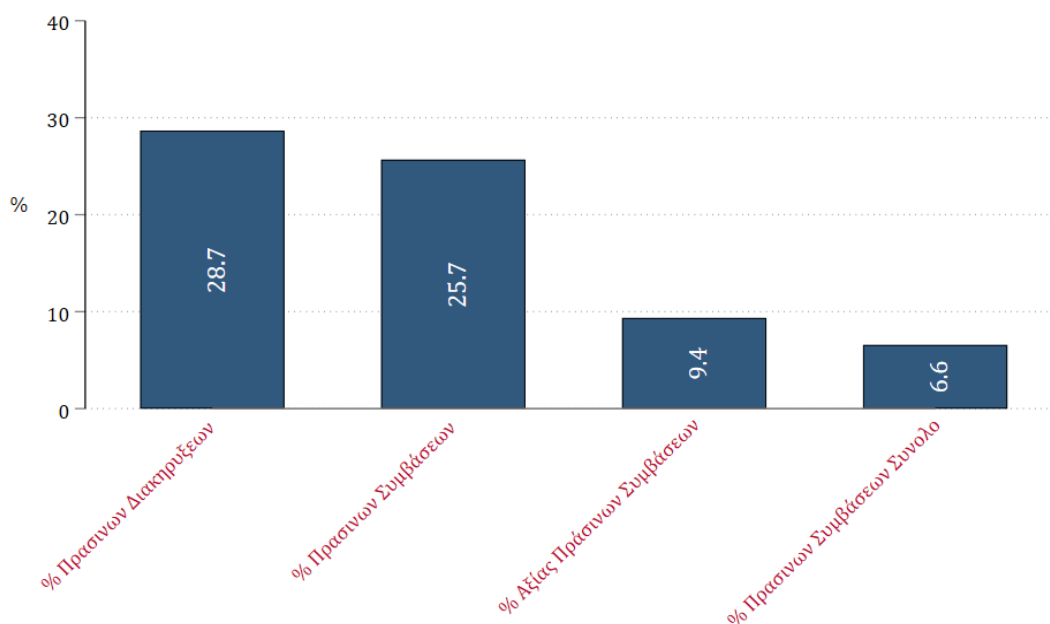
Αξιολογώντας το σύνολο των συμβάσεων (όχι μόνο για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ) παρατηρούμε πως το ποσοστό των ΠΔΣ είναι σαφώς μικρότερο (6,6%), καταδεικνύοντας πως η προσπάθεια ένταξης πράσινων κριτηρίων είναι εντονότερη, αν και όχι πλήρως ικανοποιητική, στις κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ. Αξίζει να σημειωθεί πως σε αυτό το στατιστικό συμπεριλαμβάνονται όλες οι συμβάσεις των φορέων το 2021, επομένως είναι αναμενόμενο το ποσοστό των συμβάσεων με πράσινα κριτήρια να είναι χαμηλό. Παρ' όλα αυτά παραμένει ανησυχητικό το γεγονός πως κατά μέσο όρο οι αναθέτουσες αρχές υιοθετούν πράσινα κριτήρια σε λιγότερες από μια στις δέκα συμβάσεις του 2021. Υπολογίζοντας το σύνολο των συμβάσεων για τις 310 αναθέτουσες αρχές του δείγματος, μόνο 12 αναθέτουσες αρχές ξεπέρασαν το 50%

στο ποσοστό των ΠΔΣ για το 2021, ενώ 180 αναθέτουσες αρχές δεν συμπεριέλαβαν πράσινα κριτήρια σε καμία σύμβαση από αυτές που σύναψαν το 2021.

Το ποσοστό της αξίας των ΠΔΣ επί της συνολικής αξίας των συμβάσεων ανά αναθέτουσα αρχή, όπως αναμένεται, ακολουθεί παρόμοια κατανομή με το ποσοστό του αριθμού των πράσινων συμβάσεων, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία είναι συγκεντρωμένη σε ποσοστά κάτω του 10%. Αξίζει να σημειωθεί πως το μέσο μερίδιο αξίας των ΠΔΣ είναι 9,6% επί της συνολικής αξίας όλων των συμβάσεων, ενώ το μέσο μερίδιο του αριθμού των ΠΔΣ ανά φορέα είναι 6,8%. Κάτι τέτοιο υπογραμμίζει τη σχετικά μεγάλη χρηματική αξία κάποιων από τις ΠΔΣ για συγκεκριμένους φορείς. Εντός του δείγματος ξεχωρίζουν κάποιες συμβάσεις για προμήθειες με αρκετά μεγάλη αξία, σχετικά δυσανάλογη με τον αριθμό και το μερίδιο των πράσινων συμβάσεων. Η μέση συνολική αξία των πράσινων συμβάσεων ανά αναθέτουσα αρχή βρίσκεται στα 1,35 εκατομμύρια €, όμως και σε αυτό τον τομέα παρατηρείται μεγάλη επίδραση των ακραίων τιμών, καθώς για δυο αναθέτουσες αρχές η αξία ξεπέρασε τα 100 εκατομμύρια €. Μόλις 21 αναθέτουσες αρχές αναφέρουν συνολική αξία ΠΔΣ άνω των 500 χιλιάδων € και για αυτό το λόγο η διάμεσος είναι μηδέν, σε συνδυασμό με το μεγάλο αριθμό των φορέων χωρίς ΠΔΣ το 2021 (Πίνακας Α6 του Παραρτήματος). Σκοπός είναι να σχηματιστεί μια πιο ομοιόμορφη κατανομή στην οποία δε θα υπάρχουν πολλές μηδενικές τιμές, ενώ και η αξία των συμβάσεων θα είναι πιο εξισορροπημένη. Στο Διάγραμμα 3 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές ανά αναθέτουσα αρχή για τους 4 δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης που εκφράζονται ως ποσοστό επί του συνόλου των συμβάσεων.

Διάγραμμα 3: KPIs – Σύνολο Αναθετουσών Αρχών

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Τέλος, οριακά πάνω από μια στις δέκα αρχές (11,6% επί του συνόλου του δείγματος) συμμετείχε σε κάποια εκπαιδευτική δράση όπως π.χ. ενημερωτικό σεμινάριο ή webinar. Το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ προβλέπει τη διενέργεια δύο ενημερωτικών εκδηλώσεων κατ' ελάχιστον ανά έτος. Εντός τους 2021 πραγματοποιήθηκαν πέντε σεμινάρια και ένα διαδικτυακό σεμινάριο (webinar) ενημέρωσης για τους πρυτάνεις των ΑΕΙ. Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν προκύπτει ότι σχεδόν 9 στις 10 αναθέτουσες αρχές δεν είχαν καμία συμμετοχή σε αυτές τις δράσεις, ενώ η μέση τιμή ανά αναθέτουσα αρχή είναι αρκετά χαμηλή (0,23 άτομα). Απομονώνοντας τις αναθέτουσες αρχές με συμμετοχή στις εκπαιδευτικές δράσεις παρατηρούμε πως η μέση αναθέτουσα αρχή στέλνει περισσότερα από 1 άτομα (διάμεσος 1,5) στις δράσεις, ενώ ο μέσος όρος είναι δύο άτομα¹². Αναλυτική αναφορά στο ρόλο της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης γίνεται στην Ενότητα 3.4.

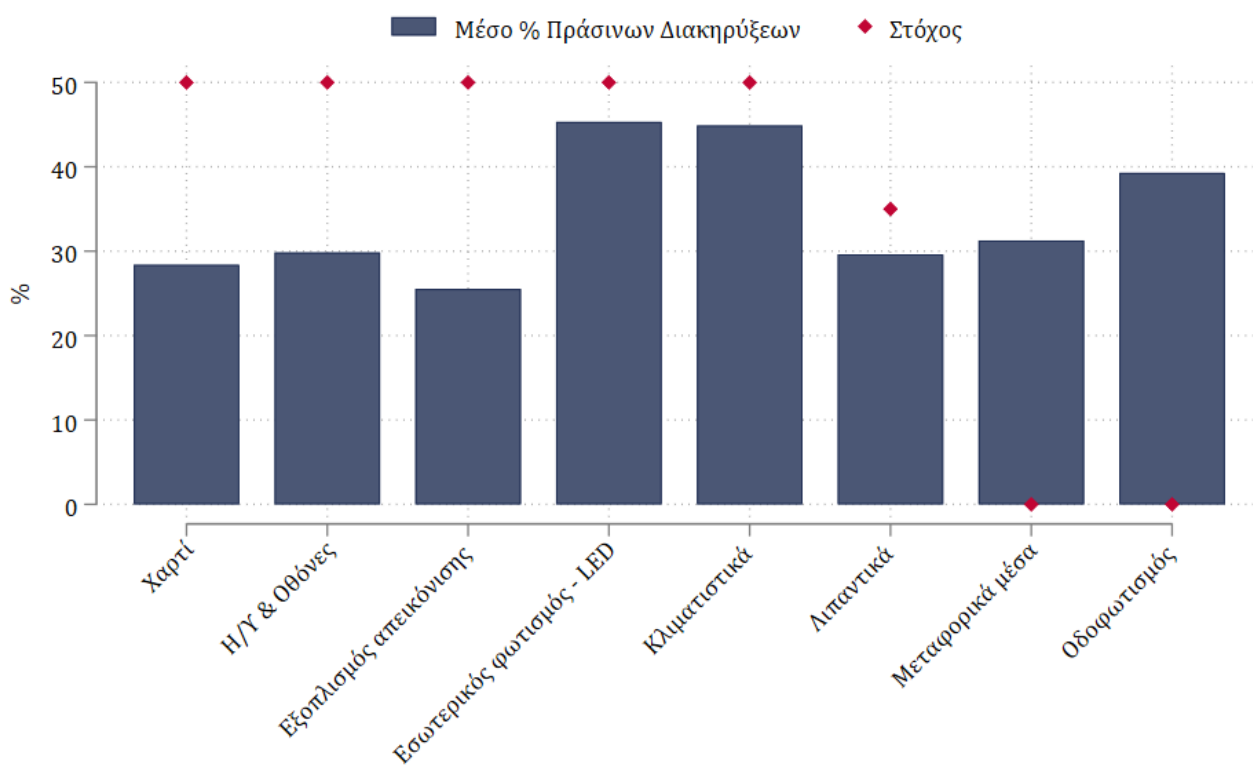
---

¹² Ως φορείς με συμμετοχή ορίζουμε εκείνους που δήλωσαν τουλάχιστον ένα άτομο στην παρακολούθηση σεμιναρίων ή άλλων εκπαιδευτικών δράσεων.

3.1.2 KPIs ανά Κατηγορία Δεσμευτικής και Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής του ΕΣΔ

Εμβαθύνοντας στις 15 κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ οι επιδόσεις του συνόλου των αναθετουσών αρχών, ανεξάρτητα από το είδος τους, ως προς την εφαρμογή του ΕΣΔ παρουσιάζονται στα Διαγράμματα 4Α και 4Β για τις κατηγορίες δεσμευτικής και μη δεσμευτικής εφαρμογής αντίστοιχα. Αναλυτικά τα περιγραφικά στατιστικά για όλες τις κατηγορίες βρίσκονται στον Πίνακα Α3 του Παραρτήματος.

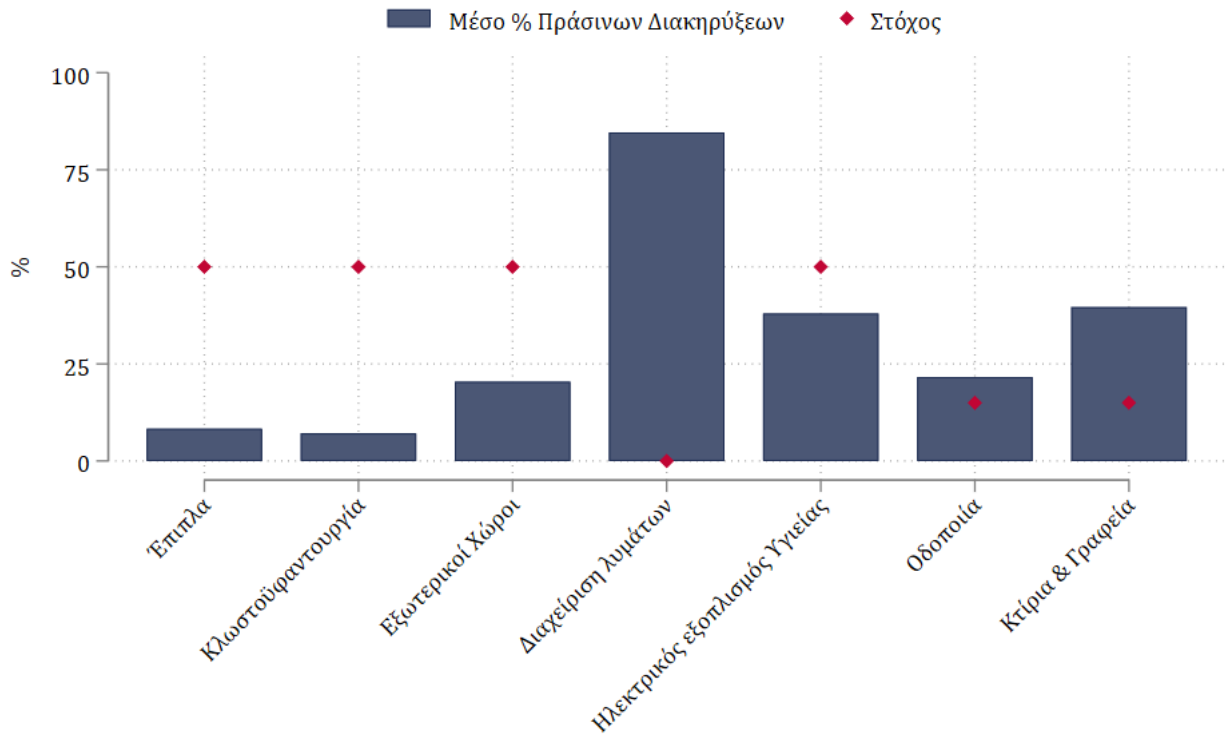
Διάγραμμα 4Α : % Πράσινων Διακηρύξεων ανά Κατηγορία Δεσμευτικής Εφαρμογής του ΕΣΔ για όλους τις αναθέτουσες αρχές¹³

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

¹³ Το ποσοστό-στόχος στις κατηγορίες Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής και Λιπαντικά υπολογίζεται μεσοσταθμικά στο 50% και 35% αντίστοιχα. Στις κατηγορίες Υποδομές διαχείρισης λυμάτων και στον Οδοφωτισμός δεν υπάρχει ποσοτικός στόχος για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές για το 2021.

Διάγραμμα 4B : % Πράσινων Διακηρύξεων ανά Κατηγορία Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής του ΕΣΔ για όλες τις αναθέτουσες αρχές

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Αναφορικά με τις κατηγορίες δεσμευτικής εφαρμογής, θετική ανταπόκριση παρατηρείται στους τομείς των Κλιματιστικών Μηχανημάτων (46% των διακηρύξεων κατά μέσο όρο ανά φορέα) και Εσωτερικού Φωτισμού (44,5% των διακηρύξεων κατά μέσο όρο ανά φορέα) σε σύνολο 60 και 63 διακηρύξεων του δείγματος αντίστοιχα για το 2021. Στην κατηγορία των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Οθονών, που είναι η πολυπληθέστερη καθώς απαριθμεί 93 διακηρύξεις στο δείγμα, κατά μέσο όρο ενσωματώνονται πράσινα κριτήρια σε λιγότερες από μια στις τρεις διακηρύξεις (29%), ενώ ο στόχος για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές βρίσκεται στο 50% για το 2021.

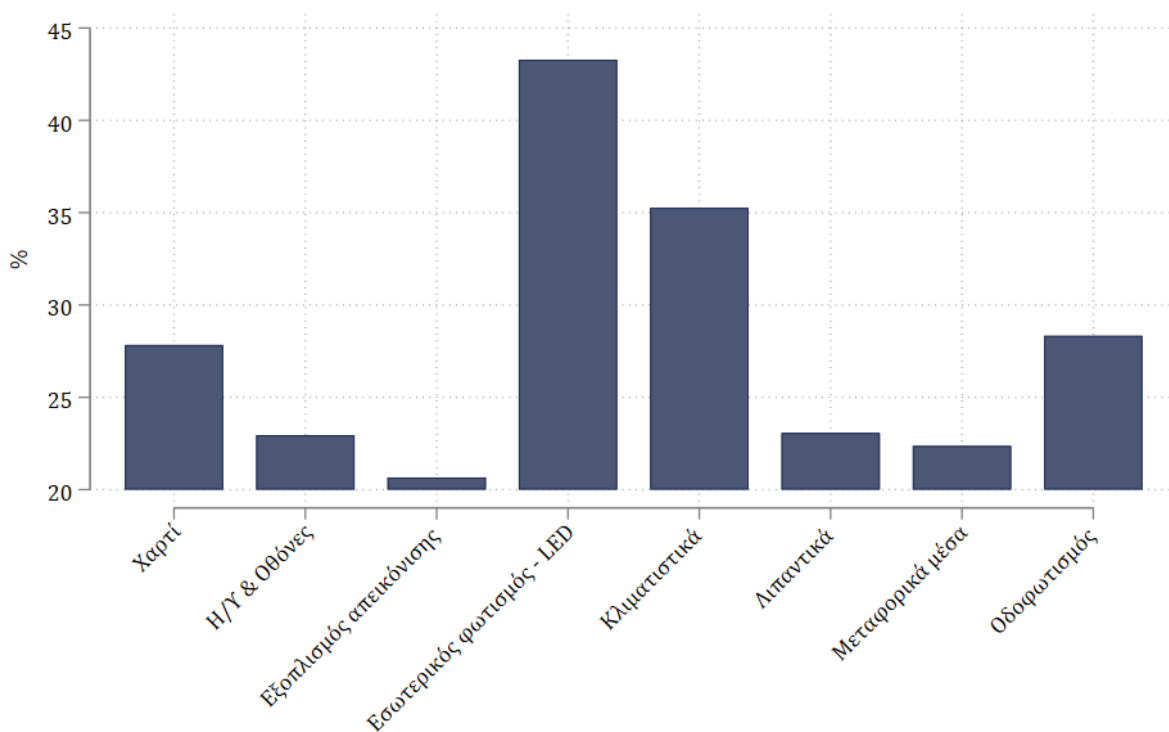
Αναφορικά με τις κατηγορίες μη δεσμευτικής εφαρμογής στις δύο κατηγορίες «Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση» και «Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση», όπου, ο στόχος είναι στο 15%, οι αναθέτουσες αρχές κατά μέσο όρο συμπεριλαμβάνουν πράσινα κριτήρια στο

22,7% των διακηρύξεων στον τομέα της οδοποιίας και στο 39,2% στην κατηγορία του σχεδιασμού κτιρίων γραφείων. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η κατηγορία «Υποδομές διαχείρισης λυμάτων» όπου το μέσο ποσοστό αγγίζει το 80% των διακηρύξεων αυτής της κατηγορίας, παρά το γεγονός ότι ο στόχος του ΕΣΔ (20%) δεν αφορά τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές, ούτε το έτος 2021. Η χαμηλότερη επίδοση παρατηρείται στις κατηγορίες «Επιπλα» και «Προϊόντα Κλωστοϋφαντουργίας», αν και πρέπει να ληφθεί υπόψη ο μικρός αριθμός διακηρύξεων ανά κατηγορία στο δείγμα.

Αξίζει να σημειωθεί πως το διάμεσο ποσοστό πράσινων διακηρύξεων είναι 0 % για όλες τις κατηγορίες πλην της διαχείρισης λυμάτων. Αυτό σημαίνει πως η αναθέτουσα αρχή στη μέση της κατανομής δεν συμπεριλαμβάνει πράσινα κριτήρια σε καμία από τις διακηρύξεις της στις 14 από τις 15 κατηγορίες. Στην κατηγορία «Υποδομές διαχείρισης λυμάτων» από τις 14 αρχές με διακήρυξη το 2021, οι 8 συμπεριέλαβαν πράσινα κριτήρια σε όλες τις διακηρύξεις, ενώ οι 6 σε καμία. Αυτά τα στατιστικά δεδομένα περιγράφουν μια κατάσταση στην οποία δεν υπάρχει διάχυση της γνώσης μεταξύ των φορέων για το θέμα των ΠΔΣ, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται αυτές οι ακραίες τιμές. Επισημαίνεται από τα αποτελέσματα η απουσία συντονισμένης ευθύνης και δράσης καθώς φαίνεται πως οι επιδόσεις εξαρτώνται από τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά των φορέων με θετικές ή αρνητικές συνέπειες για κάθε αρχή ξεχωριστά. Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι πως χρειάζεται εγρήγορση για την επίτευξη των στόχων εντός του χρονικού πλαισίου του ΕΣΔ, όπως επίσης να αξιολογηθεί και να αντιμετωπιστεί η πολύ σημαντική διασπορά στις επιδόσεις των αναθετουσών αρχών στις επιμέρους κατηγορίες. Εστιάζοντας μόνο στους μέσους όρους χάνεται το ζητούμενο της βέλτιστης συμπεριφοράς για το «μέσο» ή αντιπροσωπευτικό φορέα του δημοσίου όπως αυτή αποτυπώνεται σε ένα διάμεσο κοντά στο στόχο και σε μια χαμηλή τιμή της τυπικής απόκλισης, το αντίθετο δηλαδή από αυτά που παρατηρούμε την τρέχουσα χρονική στιγμή όπως φαίνεται στον Πίνακα Α3 του Παραρτήματος.

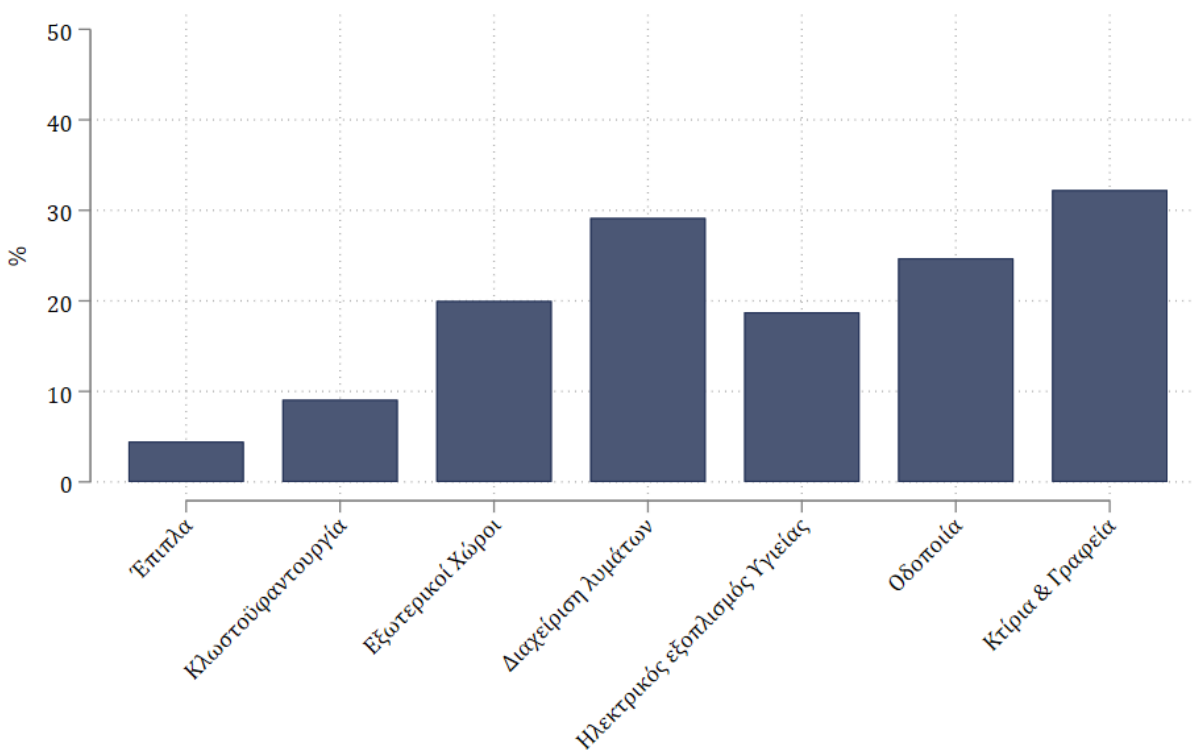
Αναφορικά με τις συμβάσεις, στα Διαγράμματα 5A και 5B απεικονίζονται τα μέσα ποσοστά πράσινων συμβάσεων που υπεγράφησαν το 2021 για τις κατηγορίες δεσμευτικής και μη δεσμευτικής εφαρμογής αντίστοιχα, για το σύνολο των αναθετουσών αρχών ανεξάρτητα από το είδος τους. Αναλυτικά τα περιγραφικά στατιστικά για όλες τις κατηγορίες βρίσκονται στον Πίνακα Α5 του Παραρτήματος.

Διάγραμμα 5A: % Πράσινων Συμβάσεων ανά Κατηγορία Δεσμευτικής Εφαρμογής για το σύνολο των αναθετουσών αρχών

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Διάγραμμα 5B: % Πράσινων Συμβάσεων ανά Κατηγορία Δαπάνης Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής για το σύνολο των αναθετουσών αρχών.

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

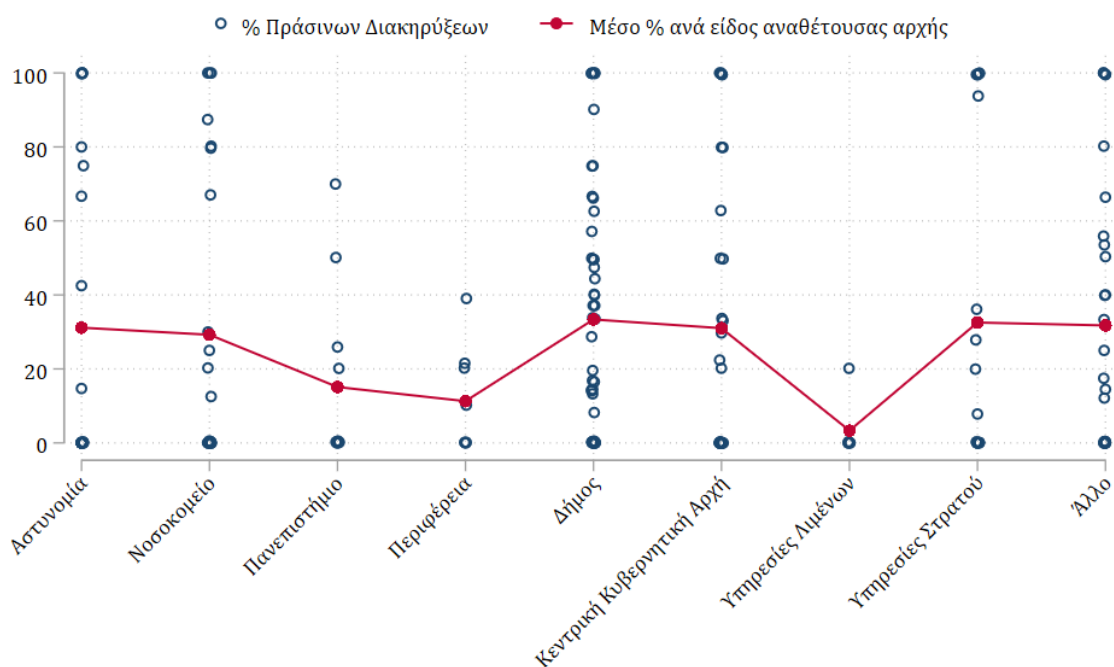
Για όλες τις κατηγορίες δεσμευτικής και μη δεσμευτικής εφαρμογής τα μέσα ποσοστά των πράσινων συμβάσεων είναι χαμηλότερα από αυτά των πράσινων διακηρύξεων, ενδεχομένως αποδίδοντας το γεγονός ότι οι συμβάσεις αφορούν παλαιότερες διακηρύξεις στις οποίες δεν υπήρχε ο δεσμευτικός χαρακτήρας των κριτηρίων του ΕΣΔ. Στο ζήτημα των υπογεγραμμένων συμβάσεων δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι και δεσμευτικοί ποσοτικοί στόχοι για κανένα φορέα της δημόσιας διοίκησης ούτε για το 2021. Από τα Διαγράμματα 5Α και 5B φαίνεται πως οι κατηγορίες των Κλιματιστικών και του Εσωτερικού Φωτισμού βρίσκονται στην κορυφή με βάση το μέσο ποσοστό ανά φορέα με 41,7% και 33,8% των συμβάσεων του 2021 αντίστοιχα, ενώ τα Έπιπλα παρουσιάζουν ένα πολύ χαμηλό ποσοστό πράσινων συμβάσεων κατά μέσο όρο (3,3%). Τα επιμέρους στοιχεία δείχνουν καλύτερες επιδόσεις στα πράσινα κριτήρια σε κατηγορίες συμβάσεων που είναι διαδεδομένες ανεξάρτητα από το είδος του φορέα, και ενδεχομένως δείχνουν την ανάγκη να υπάρξει καλύτερη επικοινωνία τόσο της χρησιμότητας των ΠΔΣ και στις άλλες αναθέτουσες αρχές, όσο και του τρόπου που ενσωματώνονται τα πράσινα κριτήρια και στις άλλες κατηγορίες. Επιπλέον, όπως φαίνεται στον Πίνακα Α5 του Παραρτήματος, η διάμεση τιμή για κάθε

κατηγορία είναι 0%, κάτι που σημαίνει πως οι μέσοι όροι που απεικονίζονται στα Διαγράμματα 5A και 5B επηρεάζονται συστηματικά από τις ακραίες θετικές τιμές. Για παράδειγμα, στις συμβάσεις του δείγματος που αφορούν την κατηγορία «Εσωτερικός Φωτισμός-Λαμπτήρες LED», από τις 73 αναθέτουσες αρχές με τουλάχιστον μια σύμβαση το 2021, οι 42 δεν ενσωματώνουν πράσινα κριτήρια σε καμία από αυτές, ενώ οι 29 τα ενσωματώνουν σε όλες τις συμβάσεις που υπέγραψαν εντός του έτους (100%), αφήνοντας μια αναθέτουσα αρχή με ποσοστό 50% και μια αναθέτουσα αρχή με 2 στις 3 πράσινες συμβάσεις.

3.2 Αποτελέσματα ανά Είδος Αναθέτουσας Αρχής

Διακρίνοντας τις αναθέτουσες αρχές σε βασικές κατηγορίες λειτουργίας παρατηρούμε κάποιες επιμέρους τάσεις. Διακρίνουμε τις αναθέτουσες αρχές σε Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές, Δήμος, Περιφέρειες, Νοσοκομεία, Αστυνομία, Υπηρεσίες Λιμένων, Υπηρεσίες Στρατού και Πανεπιστήμια (Διάγραμμα 2). Οι κατηγορίες αυτές συγκεντρώνουν το 65% των παρατηρήσεων του δείγματος. Στο Διάγραμμα 6 παρουσιάζονται τα ποσοστά πράσινων διακηρύξεων ανά είδος αναθέτουσας αρχής.

Διάγραμμα 6: Ποσοστό Πράσινων Διακηρύξεων ανά είδος αναθέτουσας αρχής (%)¹⁴

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

¹⁴ Οι γαλάζιες κουκίδες απεικονίζουν το ποσοστό Πράσινων Διακηρύξεων για κάθε διαφορετικό φορέα ανά κατηγορία, ενώ οι κόκκινες αφορούν το μέσο ποσοστό σε κάθε κατηγορία.

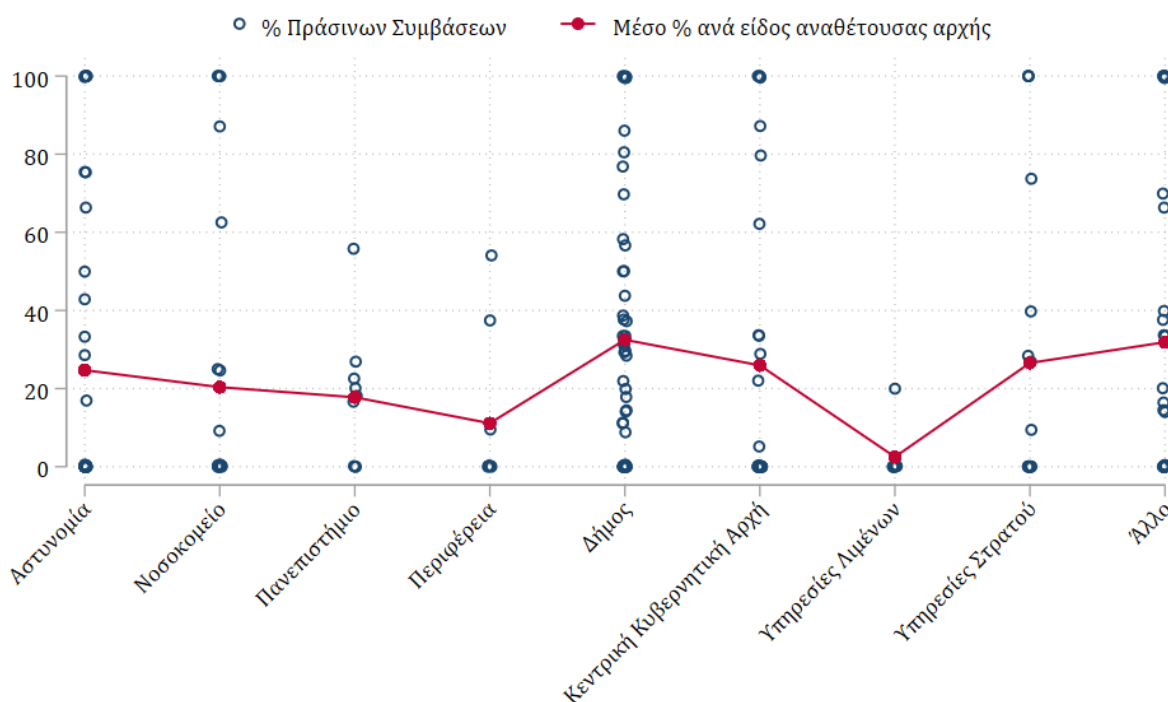

Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 6, οι Δήμοι, οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές και οι Υπηρεσίες Στρατού παρουσιάζουν τις υψηλότερες επιδόσεις στο ποσοστό των πράσινων διακηρύξεων αναφορικά με τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ. Τα ποσοστά δείχνουν πως για τους Δήμους, κατά μέσο όρο, περίπου μια στις τρεις διακηρύξεις (ποσοστό 32,5%) ενσωματώνει πράσινα κριτήρια, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τους φορείς της Αστυνομίας και τα Πανεπιστήμια είναι αισθητά χαμηλότερα (21,2% και 15,1% αντίστοιχα). Το τελευταίο αποτέλεσμα είναι αξιοσημείωτο καθώς οι φορείς της εκπαίδευσης και της έρευνας αναμένεται να γνωρίζουν τη σημασία των πρωτοβουλιών απέναντι στην κλιματική αλλαγή όπως είναι το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ. Επιπλέον, μια εκ των ενημερωτικών δράσεων (webinar) αφορούσε αποκλειστικά τους πρυτάνεις των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των πράσινων διακηρύξεων στον πανεπιστημιακό κλάδο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής καθώς τα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ιδιαίτερα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) απαιτείται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση και προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής ως τμήμα της τετραπλής έλικας (κράτος, επιχειρήσεις, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, κοινωνία των πολιτών). Τέλος, το ποσοστό πράσινων διακηρύξεων για τις Περιφέρειες και τις Υπηρεσίες Λιμένων είναι αρκετά χαμηλό (μέσος όρος 11,3%), εντούτοις είναι μικρή και η εκπροσώπηση τους στο δείγμα.

Πέρα από τους μέσους όρους, το Διάγραμμα 6 μας δείχνει και τη διασπορά των απαντήσεων ανά είδος αναθέτουσας αρχής. Καθώς κάθε κουκίδα (μπλε χρώμα) αντιπροσωπεύει μία αναθέτουσα αρχή της συγκεκριμένης κατηγορίας, η διάσπαρτη σκέδαση τους αποτυπώνει τις μεγάλες διαφορές ακόμα και εντός της ίδιας κατηγορίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πιο συμμετρική κατανομή του ποσοστού πράσινων διακηρύξεων για τους Δήμους, με αρκετές τιμές να συγκεντρώνονται γύρω από το 30% (όπως φαίνεται από το σκούρο χρώμα των κύκλων). Η κατηγορία των Δήμων είναι η μόνη στην οποία ο μέσος φορέας έχει θετικό ποσοστό πράσινων διακηρύξεων για το 2021, ενώ για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες ο διάμεσος βρίσκεται στο 0%. Για τον μέσο Δήμο μια στις έξι διακηρύξεις ενσωματώνει πράσινα κριτήρια (ποσοστό 16,6%), κάτι που μπορεί να χαρακτηριστεί ενθαρρυντικό με δεδομένη τη μεγάλη συμμετοχή στο δείγμα (49 φορείς), παρά το γεγονός ότι για το έτος 2021 οι εθνικοί ποσοτικοί στόχοι του ΕΣΔ δεν αφορούσαν τους Δήμους, αλλά μόνο τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές. Αντίθετα, στις υπόλοιπες κατηγορίες αναθετουσών αρχών κυριαρχούν οι ακραίες τιμές κοντά στο 0 και στο 100%, όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 6, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές. Στο σύνολο των 37 Κεντρικών Κυβερνητικών Αρχών του δείγματος καταγράφεται μηδενικό ποσοστό πράσινων διακηρύξεων για τις 16 εξ' αυτών (43,2%) και το απόλυτο ποσοστό του 100% για 5 αρχές (13,5%), κάτι που σημαίνει πως οι ενδιάμεσες τιμές μεταξύ του 0 και του 100 αποτελούν μειοψηφία στο δείγμα. Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία παρατίθενται στον Πίνακα Α7 του Παραρτήματος.

Οι Δήμοι και οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές παρουσιάζουν το υψηλότερο ποσοστό και στις πράσινες συμβάσεις για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ (32,3% και 25,9% αντίστοιχα). Στο Διάγραμμα 7 απεικονίζεται το ποσοστό πράσινων συμβάσεων για τις αναθέτουσες αρχές της κάθε κατηγορίας, καθώς και το μέσο ποσοστό πράσινων συμβάσεων ανά κατηγορία έτσι ώστε να καταδεικνύεται η διασπορά εντός των κατηγοριών.

Διάγραμμα 7: % Ποσοστό Πράσινων Συμβάσεων ανά Είδος Αναθέτουσας Αρχής¹⁵

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Από το Διάγραμμα 7 φαίνεται ότι, όπως στον τομέα των διακηρύξεων έτσι και στις συμβάσεις, οι Δήμοι παρουσιάζουν το υψηλότερο ποσοστό κατά μέσο όρο, αλλά και την πλέον συμμετρική κατανομή των ποσοστών εντός της κατηγορίας. Ο αντιπροσωπευτικός ή μέσος Δήμος (διάμεσος στο δείγμα) σύναψε μία στις πέντε συμβάσεις ενσωματώνοντας πράσινα κριτήρια, ενώ ο ένας στους τέσσερις Δήμους κατέγραψε ποσοστά πράσινων συμβάσεων μεταξύ του 20% και 40%, σημειώνοντας έτσι μια αξιόλογη συμμετρία γύρω από το μέσο όρο ιδίως σε σχέση με τις υπόλοιπες κατηγορίες. Τα Πανεπιστήμια παρουσιάζουν και σε αυτή την κατηγορία χαμηλό ποσοστό (17,7% μέσος όρος), όμως εμφανίζουν συμμετρία καθώς η

¹⁵ Οι μπλε κουκίδες απεικονίζουν το ποσοστό για κάθε τομέα ενώ οι κόκκινες το μέσο όρο ανά είδος αρχής.

διάμεση τιμή είναι σχεδόν ίδια με το μέσο όρο (17,6%), δείχνοντας πως το αποτέλεσμα δεν επηρεάζεται σημαντικά από τις ακραίες τιμές, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συμβάσεις του 2021 για τα Πανεπιστήμια στο δείγμα δεν είναι πολλές (9 στο σύνολο). . Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία παρατίθενται στον Πίνακα Α8 του Παραρτήματος.

Αναφορικά με τη συμμετοχή στις εκπαιδευτικές και ενημερωτικές δράσεις, τα Πανεπιστήμια σημειώνουν συμμετοχή κατά 36% (πάνω από ένας στους τρεις πανεπιστημιακούς φορείς συμμετείχε), οι Περιφέρειες συμμετείχαν κατά 22%, οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές 19%, ενώ το ποσοστό για Αστυνομία, Νοσοκομεία και Δήμους ήταν κάτω από το 10%.

Σχετικά με τη μέση αξία των συνολικών πράσινων συμβάσεων ανά είδος αναθέτουσας αρχής παρατηρούμε πως η υψηλότερη μέση αξία καταγράφεται για τους Δήμους, ενώ ακολουθούν οι κεντρικές κυβερνητικές αρχές. Στο Διάγραμμα Α4 του Παραρτήματος απεικονίζονται τα μερίδια αξίας των πράσινων συμβάσεων για το σύνολο των συμβάσεων ανά φορέα (όχι μόνο για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ). Ο μέσος όρος για όλο το δείγμα είναι 9,3% επί της συνολικής αξίας των συμβάσεων, ενώ για τους Δήμους το ποσοστό είναι διπλάσιο (18,9%) επιβεβαιώνοντας τα συμπεράσματα από τους προγόνους δείκτες αξιολόγησης (KPIs). Για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες το μερίδιο αξίας των πράσινων συμβάσεων δεν ξεπερνά το 7% (6,6% για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές το ανώτερο μερίδιο στις κατηγορίες εκτός Δήμων).

3.3 Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι εθνικοί ποσοτικοί στόχοι του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ από 1-1-2021 αφορούν τις διακηρύξεις που προκηρύσσουν οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές. Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 2, το 11,8% (37 φορείς) του δείγματος αποτελούν Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές. Στο Διάγραμμα 8 φαίνεται πως, κατά μέσο όρο οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές έχουν καλύτερες επιδόσεις από τις άλλες αναθέτουσες αρχές του δείγματος σε βασικούς δείκτες παρακολούθησης. Για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ στο ποσοστό των πράσινων διακηρύξεων υπερτερούν κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ στο ποσοστό των πράσινων συμβάσεων κατά 2,5 μονάδες. Για το σύνολο των συμβάσεων πέρα από τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ, οι διαφορές δεν είναι τόσο σημαντικές, ενώ το ποσοστό των φορέων χωρίς καμία πράσινη σύμβαση είναι μικρότερο για τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές.

Διάγραμμα 8: KPIs και Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές¹⁶

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

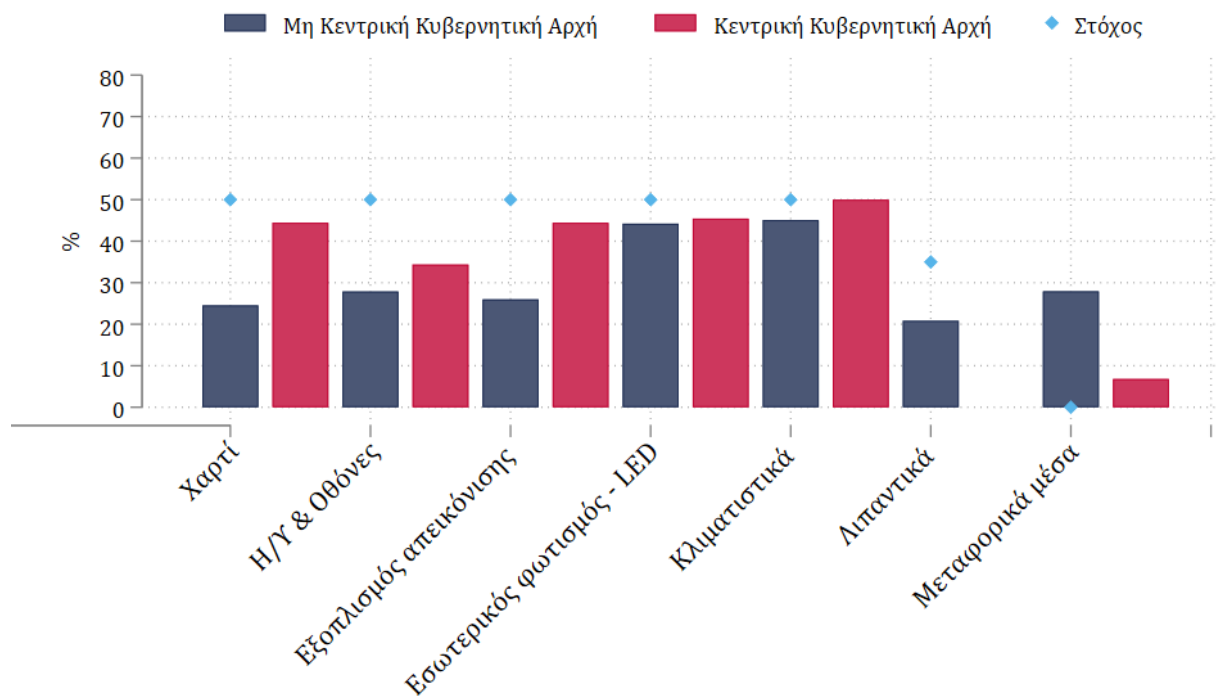
Στο σημαντικό ζήτημα των διακηρύξεων στις οποίες υιοθετούνται πράσινα κριτήρια, οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές παρουσιάζουν καλύτερα αποτελέσματα σε βασικές κατηγορίες με σημαντικό αριθμό διακηρύξεων¹⁷, όπως είναι το Χαρτί (γραφής και φωτοαντιγραφής), τα Κλιματιστικά, ο Εξοπλισμός Απεικόνισης και ο Εσωτερικός Φωτισμός. Όπως φαίνεται παρακάτω στο Διάγραμμα 9 και στον Πίνακα Α4 του Παραρτήματος, οι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές έχουν επιτύχει τους στόχους του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ στην κατηγορία των Κλιματιστικών Μηχανημάτων με επίδοση ακριβώς 50% κατά μέσο όρο, όσο και ο στόχος για το 2021, όπως και σε αυτή του Σχεδιασμού Κτιρίων (με στόχο το 15%), ενώ είναι πολύ κοντά στην επίτευξη του στόχου στην κατηγορία Χαρτί (γραφής και φωτοαντιγραφής) με μέσο ποσοστό

¹⁶ ΚΚΑ: Κεντρική Κυβερνητική Αρχή, ΜΚΚΑ: Μη Κεντρική Κυβερνητική Αρχή

¹⁷ Οι κεντρικές κυβερνητικές αρχές δεν έχουν καμία Διακήρυξη στις κατηγορίες Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας -, ενώ προκήρυξαν κάτω από 5 Συμβάσεις ανά κατηγορία στις κατηγορίες Λιπαντικά, Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός Υγειονομικής Περίθαλψης, Οδοποιία και Σχεδιασμός Κτιρίων. Οι κατηγορίες Οδοφωτισμός και Σηματοδότες και Υποδομές Διαχείρισης Λυμάτων δεν αφορούν τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές.

πράσινων διακηρύξεων 44,4%, στην κατηγορία του Εξοπλισμού Απεικόνισης με μέσο ποσοστό 44,5% και στην κατηγορία Εσωτερικός Φωτισμός – Λαμπτήρες LED με μέσο ποσοστό 45,5%. Αξίζει να σημειωθεί πως στην σημαντική κατηγορία των Κλιματιστικών Μηχανήματων με 12 φορείς να πραγματοποιούν διακηρύξεις για το 2021, το ποσοστό του 50% επιτυγχάνεται κατά μέσο όρο από το γεγονός ότι οι έξι φορείς ενσωματώνουν πράσινα κριτήρια σε όλες τις διακηρύξεις (ποσοστό 100%), ενώ οι άλλοι έξι φορείς δεν αναφέρουν καμία πράσινη διακήρυξη (ποσοστό 0%). Αυτό το γεγονός υπερτονίζει την ετερογένεια στην απορρόφηση των στόχων του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ και αποτυπώνει μια εικόνα των δύο άκρων στην υιοθέτηση πράσινων κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις, η οποία οφείλει να απασχολήσει τους φορείς πολιτικής. Αναλυτικά στοιχεία για την κάθε κατηγορία συμβάσεων του ΕΣΔ αποκλειστικά για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές παρουσιάζονται στον Πίνακα Α4 του Παραρτήματος. Η συνολική εικόνα υπογραμμίζει μια καλύτερη συμμόρφωση με τους στόχους του ΕΣΔ για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές σε σχέση με τις μη κεντρικές κυβερνητικές αρχές, αν και θα πρέπει να υπάρξει βελτίωση και στις υπόλοιπες κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ, ενώ απαιτείται και η παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων και για τα έτη 2022-2023.

Διάγραμμα 9: Ποσοστό Πράσινων Διακηρύξεων ανά Κατηγορία Δεσμευτικής Εφαρμογής του ΕΣΔ (%)

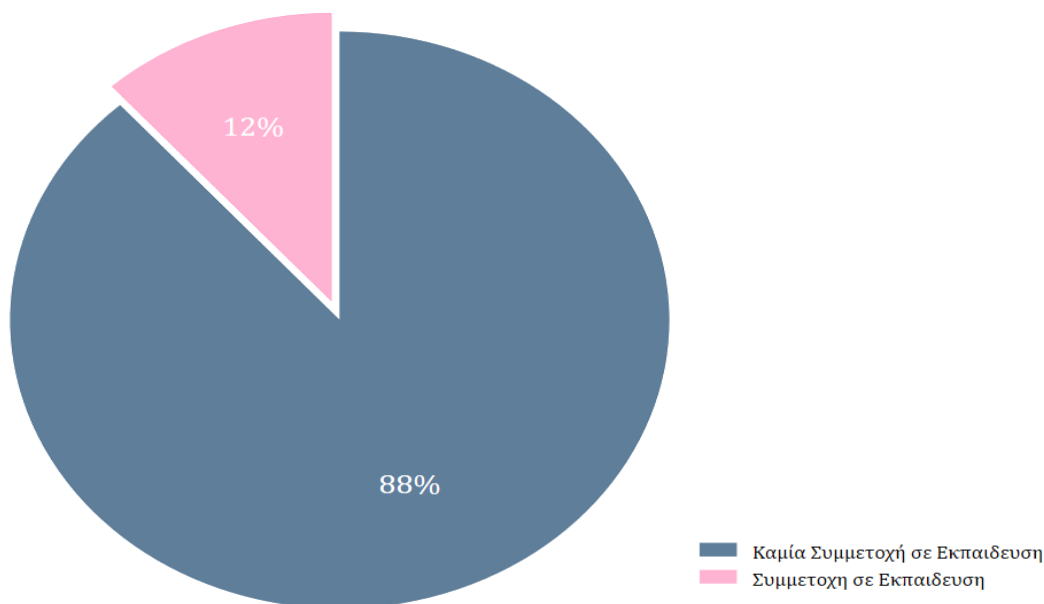
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

3.4 Η Σημασία των Εκπαιδευτικών και Ενημερωτικών Δράσεων

Ένας από τους γενικούς στόχους του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ είναι η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις πράσινες δημόσιες προμήθειες. Για το λόγο αυτό το ΕΣΔ προβλέπει τη δημιουργία ιστοσελίδας και λογοτύπου, τα οποία υλοποιήθηκαν μέσα στο έτος 2021 (www.mindev.gov.gr/πράσινες-δημόσιες-συμβάσεις), καθώς και τη διενέργεια ενημερωτικών και εκπαιδευτικών δράσεων από τα συναρμόδια Υπουργεία και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

Στα πλαίσια της εκπαίδευσης των αναθετουσών αρχών για το ΕΣΔ μέσα στο 2021 διοργανώθηκαν πέντε σεμινάρια από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του ΕΚΔΔΑ, ένα ενημερωτικό webinar για τα στελέχη των ΑΕΙ σε συνεργασία με τη Σύνοδο Πρυτάνεων και Προέδρων Διοικουσών Επιτροπών των Ελληνικών Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Από το δείγμα των 310 αναθετουσών αρχών ξεχωρίζουμε τους συμμετέχοντες σε εκπαίδευση ως εκείνους τους φορείς οι οποίοι δηλώνουν τουλάχιστον ένα άτομα με παρουσία σε κάποια από τις προαναφερθείσες εκπαιδευτικές-ενημερωτικές δράσεις. Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 10 αυτοί οι φορείς αποτελούν το 11,6% του συνόλου του δείγματος (36 φορείς). Από αυτούς οι 8 είναι Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές, ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 18,8% επί των συγκεκριμένων φορέων ενώ στους υπόλοιπους φορείς το ποσοστό είναι στο 10,5%. Παρά το σχετικά μικρό δείγμα, φαίνεται πως τα ποσοστά συμμετοχής των κεντρικών κυβερνητικών αρχών ήταν υψηλότερα, αντανακλώντας σε ένα βαθμό το δεσμευτικό χαρακτήρα των στόχων για τις ΠΔΣ εντός του 2021.

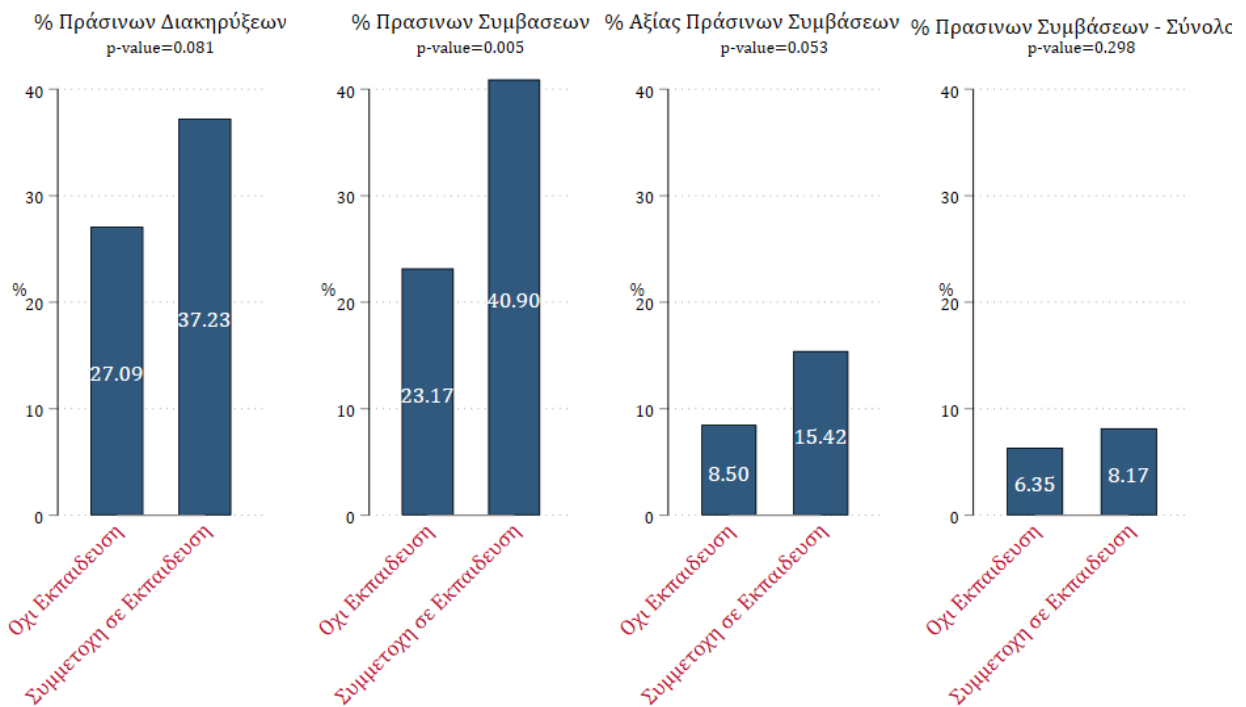
Διάγραμμα 10: % Συμμετοχής σε Εκπαιδευτικές Δράσεις

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Υπογραμμίζοντας το σχετικά μικρό μέγεθος του δείγματος, ειδικά σε σχέση με τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές, προκύπτουν κάποια ενδιαφέροντα συμπεράσματα κυρίως ως οδηγός για το μέλλον του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ. Παρατηρώντας τους ΚΡIs σε σχέση με τη συμμετοχή στις εκπαιδευτικές δράσεις παρατηρούμε πως οι φορείς με συμμετοχή παρουσιάζουν συστηματικά υψηλότερες επιδόσεις σε όλους εξ' αυτών. Στο Διάγραμμα 11 παρουσιάζονται οι συγκρίσεις στο επίπεδο του συγκεκριμένου δείγματος. Τέλος, το 61% των φορέων που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δράσεις προκηρύσσουν τουλάχιστον μια σύμβαση με πράσινα κριτήρια το 2021 σε αντίθεση με το 29,5% των υπολοίπων φορέων.

Διάγραμμα 11: ΚΡIs και Εκπαιδευτικές Δράσεις¹⁸

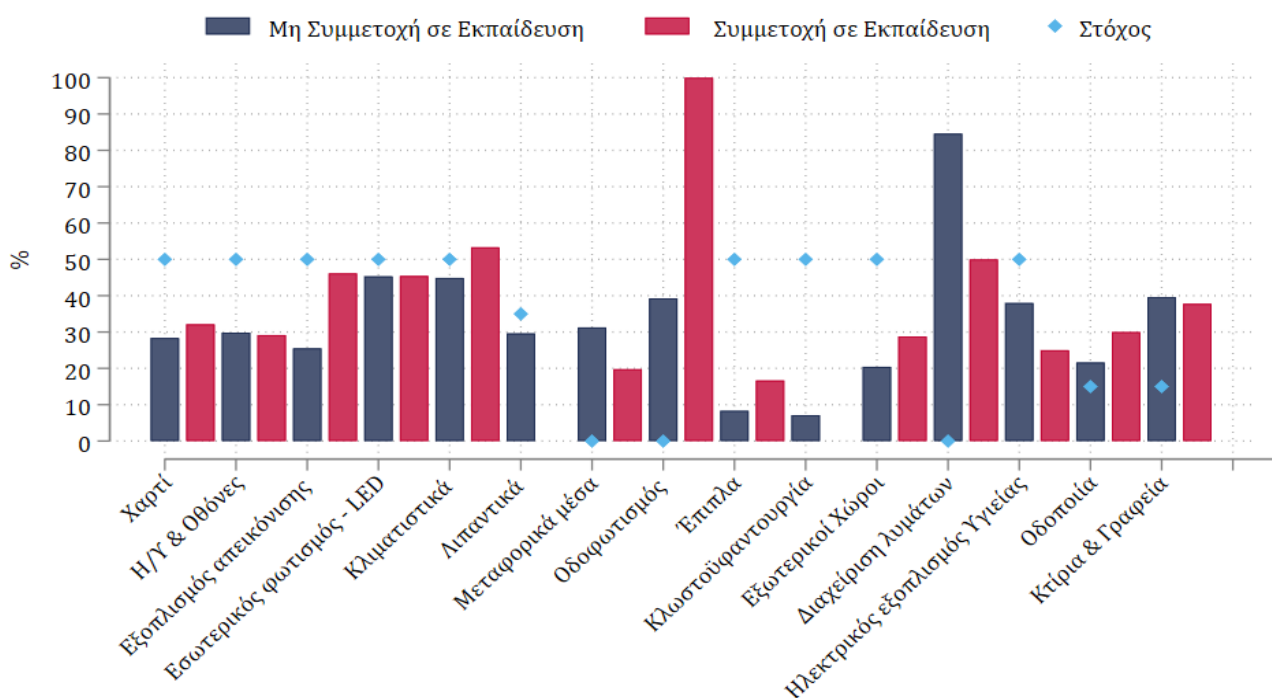

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

¹⁸ Τα p-values αφορούν τον έλεγχο σημαντικότητας της διαφοράς των μέσων ανάμεσα σε φορείς με και χωρίς συμμετοχή στην εκπαίδευση. Μια τιμή p-value μικρότερη το 0.1 καταδεικνύει στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 10%, ενώ μια τιμή μικρότερη του 0.05 σε επίπεδο 5% αντίστοιχα.

Στο Διάγραμμα 12 φαίνεται ξεκάθαρα η πιο δυναμική ενσωμάτωση των πράσινων διακηρύξεων στις επιμέρους κατηγορίες στους φορείς που είχαν συμμετοχή στις δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης. Οι συγκρίσεις γίνονται για κατηγορίες όπου υπάρχει τουλάχιστον μία διακήρυξη το 2021. Ειδικότερα στον τομέα του εξοπλισμού απεικόνισης οι 13 φορείς με συμμετοχή στην εκπαίδευση εμφανίζουν διπλάσιο ποσοστό πράσινων διακηρύξεων σε σχέση με τους 46 φορείς οι οποίοι δε συμμετείχαν (46% έναντι 23%). Στην κατηγορία των κλιματιστικών, οι φορείς οι οποίοι έλαβαν μέρος σε κάποια από τις εκπαιδευτικές ή ενημερωτικές δράσεις ξεπερνούν κατά μέσο όρο το στόχο των πράσινων διακηρύξεων με 53,3% έναντι μέσου ποσοστού 44,9% για τους υπόλοιπους φορείς. Τα μηδενικά ποσοστά πράσινων διακηρύξεων στις κατηγορίες των λιπαντικών και των προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας δεν μπορούν να αξιολογηθούν καθώς μόλις τρεις φορείς με συμμετοχή στην εκπαίδευση διακήρυξαν κάποια σύμβαση σε αυτούς τους τομείς για το έτος αναφοράς. Σε γενικές γραμμές, οι επιδόσεις αυτές προφέρουν συμπληρωματικά στοιχεία για τη διαφανιόμενη θετική συσχέτιση μεταξύ των εκπαιδευτικών δράσεων και της ενσωμάτωσης πράσινων κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις. Στο Διάγραμμα 12 φαίνονται οι μέσες επιδόσεις ανά κατηγορία δαπάνης για φορείς με συμμετοχή σε εκπαιδευτική δράση (στήλη με κόκκινο χρώμα), για φορείς χωρίς συμμετοχή σε εκπαιδευτική δράση (στήλη με μπλε χρώμα) καθώς και οι ποσοστιαίοι στόχοι για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές (κουκίδα με γαλάζιο χρώμα).

Διάγραμμα 12: Πράσινες Συμβάσεις ανά Κατηγορία και Εκπαιδευτικές Δράσεις

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

4 Συμπεράσματα και Προτάσεις Πολιτικής

Από τα αποτελέσματα του πρώτου έτους για το ΕΣΔ για τις ΠΔΣ, η ανάλυση των δεδομένων έδειξε μια ανάμεικτη εικόνα σε όρους επιδόσεων αναφορικά με τους KPIs. Στο σύνολο των συμβάσεων για τις αναθέτουσες αρχές το ποσοστό που ενσωματώνει πράσινα κριτήρια είναι χαμηλότερο του 10%. Εστιάζοντας στις 15 κατηγορίες συμβάσεων του ΕΣΔ παρατηρούμε πως οι επιδόσεις είναι βελτιωμένες, τόσο για τις διακηρύξεις όσο και για τις συμβάσεις όπως φαίνεται στον Πίνακα 3. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί όμως είναι η μεγάλη διασπορά των ποσοστών πράσινων συμβάσεων που αφορούν αθροιστικά αυτές τις 15 κατηγορίες, καθώς παρατηρείται μεγάλο μερίδιο των απαντήσεων στα δύο άκρα της κατανομής (0 και 100%). Είναι αξιοσημείωτο πως 99 φορείς δεν συμπεριέλαβαν πράσινα κριτήρια σε καμία διακήρυξη το 2021, ενώ 27 φορείς διακήρυξαν το σύνολο των συμβάσεων τους για το 2021 τηρώντας τις οδηγίες για τις ΠΔΣ (ποσοστό 100%). Το αποτέλεσμα αυτό καταδεικνύει πως οι απαιτήσεις του ΕΣΔ, αλλά και η σημασία των ΠΔΣ στο ζήτημα της αειφόρου ανάπτυξης και της κυκλικής οικονομίας, δεν παρουσιάζουν διάχυση ανά τους φορείς της χώρας. Τα στοιχεία για το ποσοστό τόσο των πράσινων διακηρύξεων όσο και για το ποσοστό των πράσινων συμβάσεων απέχουν σημαντικά από τα χαρακτηριστικά μιας κανονικής κατανομής και περιγράφουν μια κατάσταση των δυο άκρων. Κάτι τέτοιο υπογραμμίζει την ανάγκη καλύτερης επικοινωνίας των στόχων, αλλά και της σημασίας του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ και επίσης υπερθεματίζει το πρόβλημα της έλλειψης ενός συντονισμένου εθνικού συστήματος καινοτομίας που θα προωθεί τη γνώση και θα ενεργοποιεί όλους τους άξονες του (επιχειρήσεις, κράτος, πανεπιστήμια/ερευνητικά ιδρύματα) και κοινωνία των πολιτών.

Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται αν λάβουμε υπόψη δυο στοιχεία που προκύπτουν από την ανάλυση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων. Πρώτον, τις βελτιωμένες επιδόσεις των Κεντρικών Κυβερνητικών Αρχών, οι οποίες ήταν επιφορτισμένες με δεσμευτικούς στόχους για το 2021, για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ. Οι αναθέτουσες αρχές αυτές πέτυχαν τους στόχους σε τέσσερις κατηγορίες με σημαντικό αριθμό συνολικών συμβάσεων και τους προσέγγισαν σε άλλες δυο. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνει τα κίνητρα που προκύπτουν αν υπάρχουν σαφείς και δεσμευτικοί στόχοι που επικοινωνούνται με σαφήνεια. Δεύτερον, τις σημαντικά υψηλότερες αποδόσεις των αναθετουσών αρχών που συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές και ενημερωτικές δράσεις. Η σημασία της ενημέρωσης και της διάχυσης της σχετικής γνώσης είναι αδιαμφισβήτητη και οι εκπαιδευτικές δράσεις εξυπηρετούν αυτό το σκοπό. Καθώς η προώθηση του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ αποσκοπεί και στην

ενίσχυση της πράσινης καινοτομίας μέσω της ζήτησης από την πλευρά του δημοσίου, δεν πρέπει να λησμονείται πως η ανάπτυξη της καινοτομίας στηρίζεται σε ένα ευρύτερο σύστημα καινοτομίας. Ένα εθνικό σύστημα καινοτομίας διέπεται από θεσμούς όπως οι επιχειρήσεις, το δημόσιο, οι εκπαιδευτικοί και ερευνητικοί φορείς, αλλά κυρίως από τις σχέσεις και τους μηχανισμούς αλληλεπίδρασης μεταξύ αυτών. Η ανάγκη διάχυσης της γνώσης πάνω στο ζήτημα των ΠΔΣ, αλλά και της κλιματικής αλλαγής, ευρύτερα καταδεικνύεται και από τη σημαντική διασπορά των αποτελεσμάτων. Παρατηρούνται «νησίδες» εναρμόνισης με τις απαιτήσεις του ΕΣΔ (αναθέτουσες αρχές με πολύ μεγάλη συμμετοχή των ΠΔΣ στις συμβάσεις τους και άλλες με μηδενική συνεισφορά) με την εξαίρεση της περίπτωσης των Δήμων, στους οποίους παρατηρείται μια πιο ομοιόμορφη κατανομή της συμπεριφοράς απέναντι στις ΠΔΣ.

Τα ανωτέρω συμπεράσματα καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης των εκπαιδευτικών και ενημερωτικών δράσεων με σκοπό να κοινοποιηθούν οι στόχοι και οι μέθοδοι του Εθνικού Σχεδίου για τις ΠΔΣ σε μεγαλύτερο εύρος φορέων, καθώς επίσης να διαμορφωθούν και να δοθούν προς χρήση στους φορείς Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές που να περιλαμβάνουν πράσινα χαρακτηριστικά. Επίσης, σημαντική είναι η ανάπτυξη της κουλτούρας κεντροποίησης των δημοσίων συμβάσεων όπου κάποιοι φορείς που έχουν τεχνογνωσία για ΠΔΣ να διενεργούν κοινές προμήθειες για ανάγκες άλλων φορέων που δεν έχουν τέτοια τεχνογνωσία.. Δεδομένης της γεωγραφικής διασποράς των αναθετουσών αρχών, είναι σημαντικό να πολλαπλασιαστούν οι δράσεις για τις οποίες δεν απαιτείται φυσική παρουσία όπως π.χ. τα webinars. Εκτός από την ενημέρωση στους αρμόδιους φορείς-αναθέτουσες αρχές, οι στόχοι του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ θα πρέπει να κοινοποιηθούν τόσο στην κοινωνία των πολιτών όσο και στον επιχειρηματικό τομέα. Η ενημέρωση και η επικοινωνία οφείλουν να έχουν αμφίδρομο χαρακτήρα στην οικοδόμηση ενός συστήματος καινοτομίας. Για αυτό το σκοπό κρίνεται αναγκαία η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της επιστημονικής έρευνας και στις αναθέτουσες αρχές του δημοσίου από αρμόδιους ερευνητικούς οργανισμούς αλλά και εκπαιδευτικούς φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ΑΕΙ θα πρέπει να λειτουργήσουν τόσο ως εκφραστές της ζήτησης για πράσινη καινοτομία μέσω των συμβάσεων τους όσο και ως καταλύτες στη διάχυση της γνώσης για την αναγκαιότητα της πράσινης μετάβασης και της στήριξης του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ. Σε αυτή την κατεύθυνση θα δράσει επικουρικά η συγκρότηση εντός των φορέων της δημόσιας διοίκησης μιας ικανής ομάδας στελεχών τα οποία θα διαθέτουν τις τεχνικές γνώσεις και την επιχειρησιακή ικανότητα να εφαρμόσουν και να επικοινωνήσουν τις προτάσεις του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ.

Οι χαμηλές επιδόσεις των αναθετουσών αρχών στην ενσωμάτωση καινοτόμων πράσινων λύσεων στις συμβάσεις αντανακλά σε κάποιο βαθμό και την ανεπάρκεια από την πλευρά της προσφοράς. Το ελληνικό οικοσύστημά της καινοτομίας βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο με μικρό μερίδιο επιχειρήσεων στους τομείς με υψηλό τεχνολογικό περιεχόμενο και με μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων επιχειρήσεων

να μην καινοτομούν και να υστερούν σε παραγωγικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η αποτελεσματικότητα του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ επαφίεται και στη γενικότερη προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογικής αλλαγής εντός του ελληνικού οικονομικού και κοινωνικού οικοσυστήματος. Κάτι τέτοιο επιβάλλει την παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη προώθηση νέων τεχνολογιών και ιδιαίτερα στον τομέα της πράσινης καινοτομίας, μέσα από την αύξηση των κονδυλίων για την πρωτογενή έρευνα αλλά και τις φορολογικές ελαφρύνσεις για τις δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α). Επιπρόσθετα, η στρατηγική για την καινοτομία απαιτεί ένα συντονισμένο εθνικό σχέδιο στο οποίο θα δίνεται έμφαση στην χρηματοδότηση των «αποστολών» (mission oriented approach¹⁹) με σκοπό την κινητοποίηση όλων των φορέων και όχι μόνο συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή μονάδων. Η στρατηγική για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις οφείλει να αποτελεί τμήμα του ενιαίου σχεδίου καινοτομίας για τη χώρα και να εστιάζει στη διάχυση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής δραστηριότητας στο δημόσιο τομέα με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του και τη συμβολή του στην αναπτυξιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα για τις ΠΔΣ, θα πρέπει να αναλυθεί και να μεταδοθεί σωστά πως επηρεάζουν όλο το σύστημα, από τους δημόσιους φορείς που είναι οι αγοραστές μέχρι τις επιχειρήσεις που αποκτούν κίνητρα να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις αλλά και το αποτύπωμα στην προώθηση των πράσινων στόχων για το κοινωνικό σύνολο, όπως για παράδειγμα οι «Πράσινες Πόλεις»²⁰. Ειδικότερα στο ζήτημα των πράσινων λύσεων για τις πόλεις και τις κοινότητες ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να δοθεί στους Δήμους και τις Περιφέρειες της χώρας με σκοπό την ενημέρωση του κοινού για τα οφέλη που μπορεί να έχει ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης, όπως αυτό για τις ΠΔΣ.

Τέλος, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα για την επιτυχή υλοποίηση του ΕΣΔ για τις ΠΔΣ είναι η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιδόσεων των αναθετουσών αρχών. Για αυτό το σκοπό απαιτείται ικανή ποσότητα αλλά κυρίως υψηλή ποιότητα στατιστικών δεδομένων. Ενώ τα ερωτηματολόγια είναι ένας σημαντικός φορέας επικοινωνίας των επιδόσεων των αναθετουσών αρχών, η ανάλυση και επεξεργασία θα ήταν πολύ πιο εμπειριστατωμένη αν υπήρχαν αξιόπιστα ποσοτικά δεδομένα για το πλήθος, το είδος και την αξία των συμβάσεων ανά φορέα γεγονός όμως που δεν έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα λόγω αδυναμίας προσθήκης πεδίων στο ΚΗΜΔΗΣ. Ένας ανασχεδιασμός πεδίων στο ΚΗΜΔΗΣ θα μπορούσε να συλλέξει τα σχετικά δεδομένα, καθώς και περισσότερες λεπτομέρειες όπως, για παράδειγμα, ο αριθμός των πράσινων κριτηρίων που υιοθετούνται ανά σύμβαση εν αντιθέσει με την απλή διχοτόμηση σε πράσινες και μη-πράσινες συμβάσεις. Τα αναλυτικά ποσοτικά δεδομένα μπορούν να αναλυθούν σε συνάρτηση με στοχευμένες συνεντεύξεις από τους φορείς για να διερευνηθούν καλύτερα οι πηγές υιοθέτησης η μη πράσινων

---

¹⁹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/mission-oriented-policy-studies-and-reports_en

²⁰ <https://thegreencities.eu/>

κριτηρίων στις συμβάσεις των φορέων της δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον ο σχεδιασμός και η θέση σε λειτουργία ενός συστήματος ηλεκτρονικών καταλόγων (e-marketplace) το οποίο θα συμπεριλάμβανε και «πράσινα» προϊόντα θα μπορούσε να συμβάλει αποφασιστικά στη διάχυση της χρήσης τους από αναθέτουσες αρχές αλλά και στην ταχύτερη επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στην στρατηγική των ΠΔΣ.

5 Βιβλιογραφία

Ιακωβίδης, Μ. (2017). Οργανωτικές και διαρθρωτικές παθογένειες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης. Κεφάλαιο στο *Πέρα από τη λιτότητα: Για μια νέα δυναμική στην ελληνική οικονομία*, επιμέλεια (Βέττας, Νίκος Βαγιανός, Δημήτρης Πισσαρίδης, Χριστόφορος Α. Μεγήρ, Κώστας), Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Πισσαρίδης, Χ., Βαγιανός, Δ., Βέττας, Ν. Μεγήρ, Κ (2020). *Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική οικονομία*, Εκδόσεις 24 γράμματα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016). *Πράσινες Αγορές! Εγχειρίδιο για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις*.

ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ (2021). *Η Ελλάδα που Μαθαίνει, Ερευνά, Καινοτομεί και Επιχειρεί» Μια ενοποιημένη συστημική στρατηγική με επίκεντρο την καινοτομία και τη γνώση και ένα πλαίσιο για την υλοποίησή της: Γιατί είναι αναγκαία, τι περιλαμβάνει, πώς υλοποιείται, με ποιους θα προωθηθεί;*

Caloghirou, Y., Protogerou, A. & Panagiotopoulos, P. (2016). Public procurement for innovation: A novel eGovernment services scheme in Greek local authorities. *Technological Forecasting & Social Change*,

6 Παράρτημα

Πίνακας Α1: Ερωτήσεις προς Αναθέτουσες Αρχές

1. Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
2. Φορέας (π.χ. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής κ.α.)
3. Αρμόδια Διεύθυνση/Οργανική μονάδα
4. Υπεύθυνος Επικοινωνίας (Ονοματεπώνυμο)
5. Στοιχεία επικοινωνίας (τηλεφωνικός αριθμός)
6. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021.
7. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής α) Χαρτί από ανακτημένες ίνες β) Χαρτί από παρθένες ίνες αειφόρου συγκομιδής]
8. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες α) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές) Οθόνες]
9. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Εξοπλισμός απεικόνισης (εκτυπωτές, σαρωτές, πολυμηχάνηματα φωτοαντιγραφής, εκτύπωσης και σάρωσης)]
10. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED]
11. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Κλιματιστικά μηχανήματα]
12. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Λιπαντικά :α) Αναγεννημένα β) Βιοαποικοδομήσιμα]
13. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Μεταφορικά μέσα (οχήματα και υπηρεσίες μεταφοράς)]
14. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Οδοφωτισμός και σηματοδότες κυκλοφορίας (αφορά οδούς αρμοδιότητας Δήμων και Περιφερειών)]
15. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Επιπλα]

16. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας]
17. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων (Καθαρισμός, κηπουρική)]
18. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Υποδομές διαχείρισης λυμάτων]
19. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός χρησιμοποιούμενος στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (Υγειονομικός ΗΗΕ)]
20. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση]
21. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση]
22. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής α) Χαρτί από ανακτημένες ίνες β) Χαρτί από παρθένες ίνες αειφόρου συγκομιδής]
23. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες α) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές β) Οθόνες]
24. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Εξοπλισμός απεικόνισης (εκτυπωτές, σαρωτές, πολυμηχανήματα φωτοαντιγραφής, εκτύπωσης και σάρωσης)]
25. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED]
26. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Κλιματιστικά μηχανήματα]
27. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Λιπαντικά: α) Αναγεννημένα β) Βιοαποικοδομήσιμα]

28. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Μεταφορικά μέσα (οχήματα και υπηρεσίες μεταφοράς)]
29. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Οδοφωτισμός και σηματοδότες κυκλοφορίας (αφορά οδούς αρμοδιότητας Δήμων και Περιφερειών)]
30. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Επιπλα]
31. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας]
32. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων (Καθαρισμός, κηπουρική)]
33. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Υποδομές διαχείρισης λυμάτων]
34. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός χρησιμοποιούμενος στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (Υγειονομικός ΗΗΕ)]
35. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση]
36. Αναφέρατε το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν από τον φορέα σας εντός του 2021 ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας, στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. [Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση]
37. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021.
38. Αναφέρατε τη συνολική αξία των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021. (αξία χωρίς Φ.Π.Α. σε ευρώ)
39. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021 στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια.

40. Αναφέρατε τη συνολική αξία των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021 στις οποίες υιοθετήθηκαν "πράσινα" κριτήρια. (αξία χωρίς Φ.Π.Α. σε ευρώ)
41. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής α) Χαρτί από ανακτημένες ίνες β) Χαρτί από παρθένες ίνες αειφόρου συγκομιδής]
42. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες α) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές β) Οθόνες]
43. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Εξοπλισμός απεικόνισης (εκτυπωτές, σαρωτές, πολυμηχανήματα φωτοαντιγραφής, εκτύπωσης και σάρωσης)]
44. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED]
45. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Κλιματιστικά μηχανήματα]
46. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Λιπαντικά: α) Αναγεννημένα β) Βιοαποικοδομήσιμα]
47. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Μεταφορικά μέσα (οχήματα και υπηρεσίες μεταφοράς)]
48. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Οδοφωτισμός και σηματοδότες κυκλοφορίας (αφορά οδούς αρμοδιότητας Δήμων και Περιφερειών)]
49. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Επιπλα]
50. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας]
51. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων (Καθαρισμός, κηπουρική)]
52. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Υποδομές διαχείρισης λυμάτων]
53. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός χρησιμοποιούμενος στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (Υγειονομικός ΗΗΕ)]

54. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση]
55. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας. [Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση]
56. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής α) Χαρτί από ανακτημένες ίνες β) Χαρτί από παρθένες ίνες αειφόρου συγκομιδής]
57. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες α) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές β) Οθόνες]
58. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Εξοπλισμός απεικόνισης (εκτυπωτές, σαρωτές, πολυμηχανήματα φωτοαντιγραφής, εκτύπωσης και σάρωσης)]
59. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED]
60. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Κλιματιστικά μηχανήματα]
61. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Λιπαντικά: α) Αναγεννημένα β) Βιοαποικοδομήσιμα]
62. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Μεταφορικά μέσα (οχήματα και υπηρεσίες μεταφοράς)]
63. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Οδοφωτισμός και σηματοδότες κυκλοφορίας (αφορά οδούς αρμοδιότητας Δήμων και Περιφερειών)]
64. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Επιπλα]
65. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας]

66. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων (Καθαρισμός, κηπουρική)]
67. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Υποδομές διαχείρισης λυμάτων]
68. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός χρησιμοποιούμενος στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (Υγειονομικός ΗΗΕ)]
69. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση]
70. Αναφέρατε το πλήθος των συμβάσεων που σύναψε ο φορέας σας εντός του 2021, ανά κατηγορία της παρακάτω λίστας στις οποίες υιοθετήθηκαν τα "πράσινα" κριτήρια. [Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση]
71. Αναφέρατε το πλήθος των ατόμων του φορέα σας που εκπαιδεύτηκαν σε εκδηλώσεις/σεμινάρια για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις εντός του 2021.
72. Επιλέξτε το είδος της ενημερωτικής / εκπαιδευτικής δράσης.
73. Επιλέξτε το είδος της ενημερωτικής / εκπαιδευτικής δράσης. [Σεμινάρια ΕΚΔΔΑ]
74. Επιλέξτε το είδος της ενημερωτικής / εκπαιδευτικής δράσης. [Άλλο]

Πίνακας Α2: Εθνικοί ποσοτικοί στόχοι 2021 – 2023 (Αναφέρονται στο ποσοστό των πράσινων διακηρύξεων ανά κατηγορία και ανά φορέα)

	Από 1-1-2021	Από 1-1-2022	Από 1-1-2023
Κατηγορία	Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές	Μη Κεντρικές Αρχές	Αναθέτοντες Φορείς
Κατηγορίες Δεσμευτικής Εφαρμογής			
Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής			
1α) Χαρτί από ανακτημένες ίνες	20%	30%	40%
1β) Χαρτί από παρθένες ίνες αειφόρου συγκομιδής	80%	70%	60%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και Οθόνες			
2α) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	50%	50%	50%
2β) Οθόνες	50%	50%	50%
Εξοπλισμός απεικόνισης	50%	50%	50%
Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED	50%	50%	50%
Κλιματιστικά μηχανήματα	50%	50%	50%
Λιπαντικά 1α) Αναγεννημένα	20%	20%	20%
1β) Βιοαποικοδομήσιμα	50%	50%	50%
Μεταφορικά μέσα	Οδηγία (ΕΕ) 2019/1161	Οδηγία (ΕΕ) 2019/1161	Οδηγία (ΕΕ) 2019/1161
Οδοφωτισμός και σηματοδότες ²¹	-	50%	-
Κατηγορίες Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής			
Έπιπλα	50%	50%	50%
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας	50%	50%	50%
Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων	50%	50%	50%
Υποδομές διαχείρισης λυμάτων ²²	-	20%	20%
Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός Υγειονομικής Περίθαλψης	50%	50%	50%
Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση	15%	25%	40%
Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση	15%	25%	40%

²¹ Αφορά μόνο Δήμους και Περιφέρειες από 1-1-2022.

²² Δεν αφορά τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές.

Πίνακας Α3: Ποσοστό Πράσινων Διακηρύξεων ανά Κατηγορία – όλες οι αναθέτουσες αρχές

Κατηγορία	Μέσος	Διάμεσος	Ελάχιστη	Μέγιστη	Τυπική Απόκλιση
Κατηγορίες Δεσμευτικής Εφαρμογής					
Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής	28,1	0	0	100	44,5
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες Οθόνες	29,0	0	0	100	44,6
Εξοπλισμός απεικόνισης	28,8	0	0	100	45,7
Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED	44,4	0	0	100	49,7
Κλιματιστικά μηχανήματα	46,0	0	0	100	50,2
Λιπαντικά	17,2	0	0	100	38,4
Μεταφορικά μέσα	24,4	0	0	100	41,4
Οδοφωτισμός και σηματοδότες ²²	43,2	0	0	100	49,5
Κατηγορίες Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής					
Έπιπλα	8,5	0	0	100	28,1
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας	5,9	0	0	100	24,3
Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων	15,3	0	0	100	34,5
Υποδομές διαχείρισης λυμάτων ²²	80,1	100	0	100	51,4
Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός Υγειονομικής Περίθαλψης	23,2	0	0	100	41,9
Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση	21,7	0	0	100	40,0
Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση	39,2	0	0	100	46,5

Πίνακας Α4: Ποσοστό Πράσινων Διακηρύξεων ανά Κατηγορία – Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές

Κατηγορία	Μέσος	Διάμεσος	Ελάχιστη	Μέγιστη	Τυπική Απόκλιση	Πλήθος
Κατηγορίες Δεσμευτικής Εφαρμογής						
Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής	44,4	16,7	0,0	100,0	49,9	12
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες Οθόνες	34,4	0,0	0,0	100,0	47,3	16
Εξοπλισμός απεικόνισης	44,4	0,0	0,0	100,0	52,7	9
Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED	45,5	0,0	0,0	100,0	52,2	11
Κλιματιστικά μηχανήματα	50,0	50,0	0,0	100,0	52,2	12
Λιπαντικά	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5
Μεταφορικά μέσα	6,8	0,0	0,0	75,0	22,6	11
Κατηγορίες Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής						
Έπιπλα	14,3	0,0	0,0	100,0	37,8	7
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας	.	.	.	.	.	0
Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5
Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός Υγειονομικής Περίθαλψης	0,0	0,0	0,0	0,0	.	1
Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση	.	.	.	.	.	0
Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση	48,3	2,0	20,0	100,0	44,8	3

Ο πίνακας δεν περιλαμβάνει τις κατηγορίες «Οδοφωτισμός και σηματοδότες» και «Υποδομές διαχείρισης λυμάτων» γιατί αυτές δεν αφορούν τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές.

Πίνακας Α5: Ποσοστό Πράσινων Συμβάσεων ανά Κατηγορία– όλες οι αναθέτουσες αρχές

Κατηγορία	Μέσος	Διάμεσος	Ελάχιστη	Μέγιστη	Τυλική Απόκλιση
Κατηγορίες Δεσμευτικής Εφαρμογής					
Χαρτί φωτοαντιγραφής και γραφής	26,5	0	0	100	44,1
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οθόνες Οθόνες	22,1	0	0	100	40,4
Εξοπλισμός απεικόνισης	19,0	0	0	100	39,1
Εσωτερικός φωτισμός - Λαμπτήρες LED	41,3	0	0	100	48,9
Κλιματιστικά μηχανήματα	33,3	0	0	100	47,4
Λιπαντικά	18,9	0	0	100	39,7
Μεταφορικά μέσα	21,2	0	0	100	39,7
Οδοφωτισμός και σηματοδότες ²³	26,8	0	0	100	44,1
Κατηγορίες Μη Δεσμευτικής Εφαρμογής					
Έπιπλα	2,6	0	0	100	16,0
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας	9,1	0	0	100	29,4
Προϊόντα και υπηρεσίες συντήρησης εξωτερικών δημοσίων χώρων	18,0	0	0	100	37,1
Υποδομές διαχείρισης λυμάτων ²³	29,5	0	0	100	45,4
Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός Υγειονομικής Περιθαλψης	16,1	0	0	100	37,4
Σχεδιασμός οδοποιίας, κατασκευή και συντήρηση	24,4	0	0	100	41,0
Σχεδιασμός κτιρίων γραφείων, κατασκευή και διαχείριση	29,2	0	0	100	41,8

²³ Η κατηγορία δεν αφορά τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές.

Πίνακας Α6 : Περιγραφικά Στατιστικά KPIs ανά φορέα²⁴

AA	Δείκτης	Μέσος	Διάμεσος	Ελάχιστη	Μέγιστη	Τυπική Απόκλιση	Συντελεστής Μεταβλητότητας
1	% Πράσινων Διακηρύξεων (15 Κατηγορίες)	28,7	8,3	0	100	36,9	1,2
2	% Πράσινων Συμβάσεων (15 Κατηγορίες)	25,6	0	0	100	36,4	1,4
3	Αξία ΠΔΣ (Σύνολο) σε εκ. €	1,3	0	0	191,5	13,4	9,9
4	% Αξίας ΠΔΣ (Σύνολο)	9,3	0	0	100	23,7	2,6
5	% Πράσινων Συμβάσεων (Σύνολο)	6,5	0	0	100	18,9	2,9
6	Άτομα σε Σεμινάρια	0,2	0	0	8	0,8	3,5
7	Συμμετοχή σε Σεμινάρια %	11,6	0	0	100	32,1	2,7
8	Διακήρυξη ΠΔΣ %	33,2	0	0	100	47,2	1,4

²⁴ Ο Μέσος αναφέρεται στο δειγματικό μέσο για κάθε μεταβλητή, ενώ ο διάμεσος αναφέρεται στην τιμή του μέσου φορέα αν τοποθετηθούν οι απαντήσεις των φορέων σε αύξουσα σειρά. Η τυπική απόκλιση (standard deviation) δείχνει το βαθμό διασποράς της κάθε απάντησης στις ίδιες μονάδες μέτρησης ενώ ο συντελεστής μεταβλητότητας (coefficient of variation) δείχνει το βαθμό διασποράς ως ποσοστό επί του μέσου όρου.

Πίνακας Α7: Ποσοστό Πράσινων Διακηρύξεων ανά Είδος Αναθέτουσας Αρχής

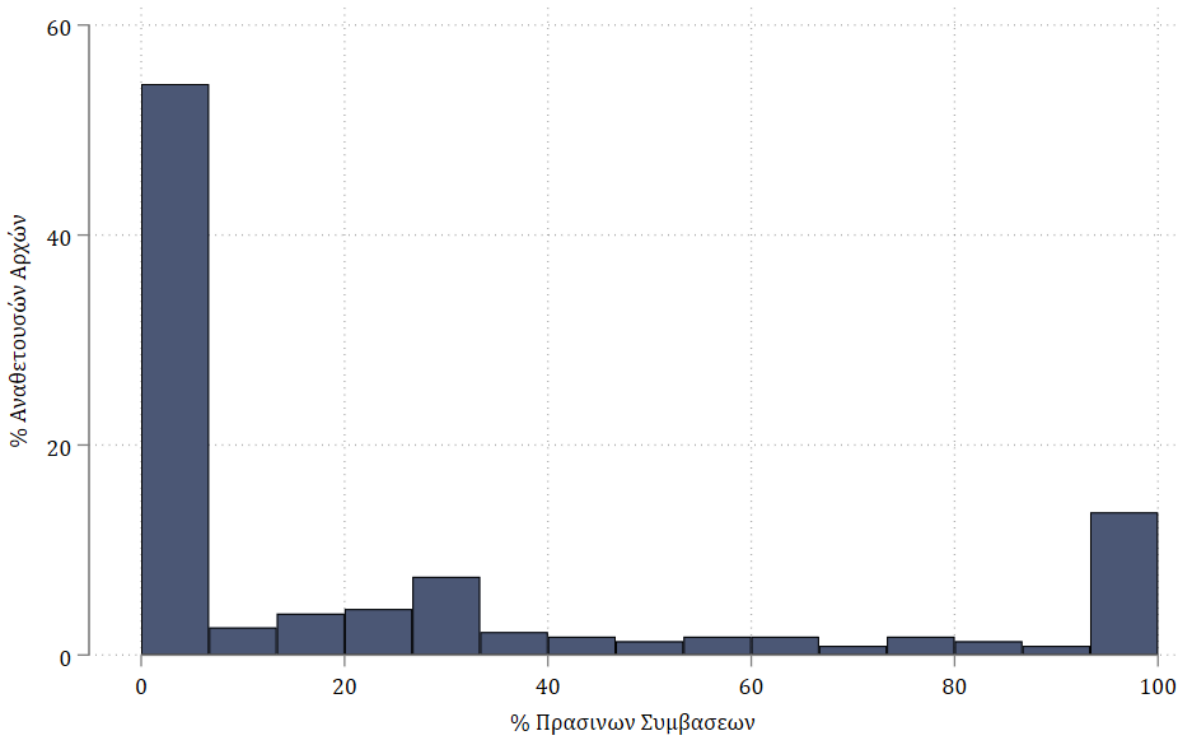
Είδος Αναθέτουσας Αρχής	Μέσος	Διάμεσος	Ελάχιστη	Μέγιστη	Τυπική Απόκλιση	Πλήθος Φορέων
Άλλο	31,8	16	0,0	100	36,9	28
Αστυνομία	31,2	0	0,0	100	42,9	25
Δήμος	32,5	16,7	0,0	100	35,4	49
Κεντρική Κυβερνητική Αρχή	31	0	0,0	100	39,1	31
Νοσοκομείο	27	0	0,0	100	39,2	23
Πανεπιστήμιο	15,1	0	0,0	70	24,4	11
Περιφέρεια	11,3	5	0,0	39,3	14,5	8
Υπηρεσίες Λιμένων	3,3	0	0,0	20	8,2	6
Υπηρεσίες Στρατού	32,5	4,2	0,0	100	43,5	18

Πίνακας Α8: Ποσοστό Πράσινων Συβάσεων ανά Είδος Αρχής

Είδος Αναθέτουσας Αρχής	Μέσος	Διάμεσος	Ελάχιστη	Μέγιστη	Τυπική Απόκλιση	Πλήθος Φορέων
Άλλο	31,9	14,3	0,0	100	40,5	37
Αστυνομία	24,7	0	0,0	100	38,5	40
Δήμος	32,3	20,9	0,0	100	35,7	52
Κεντρική Κυβερνητική Αρχή	25,9	0	0,0	100	38,7	29
Νοσοκομείο	18,6	0	0,0	100	36,5	24
Πανεπιστήμιο	17,8	18,2	0,0	55,6	17,6	9
Περιφέρεια	11,1	0	0,0	53,8	20,2	9
Υπηρεσίες Λιμένων	2,5	0	0,0	20	7,1	8
Υπηρεσίες Στρατού	26,6	0	0,0	100	39,1	18

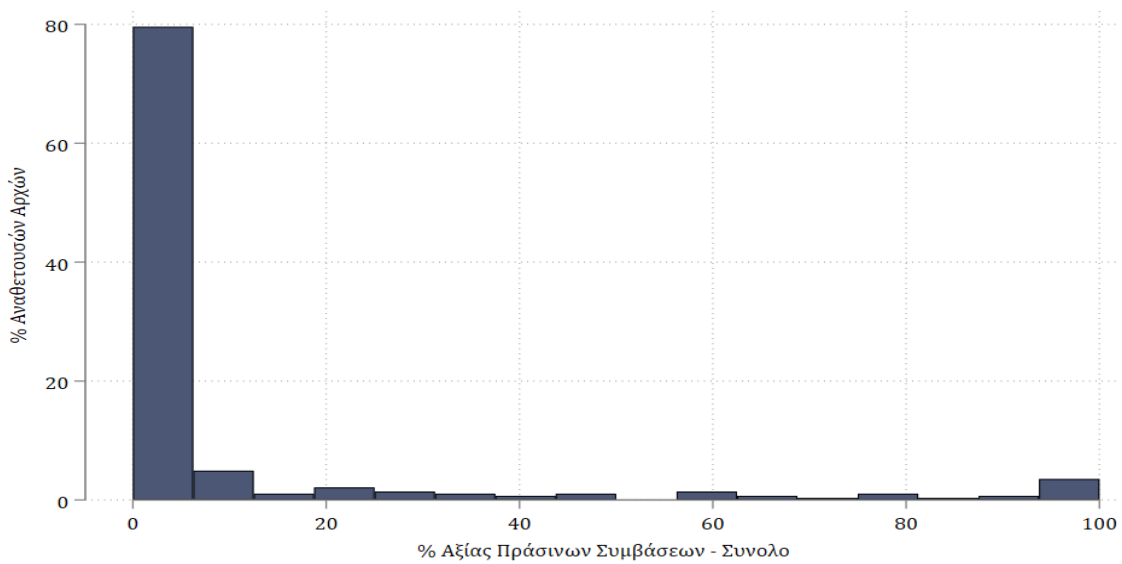

Διάγραμμα Α1: Ιστόγραμμα Πράσινων Συμβάσεων (%) για τις 15 κατηγορίες του ΕΣΔ συνολικά

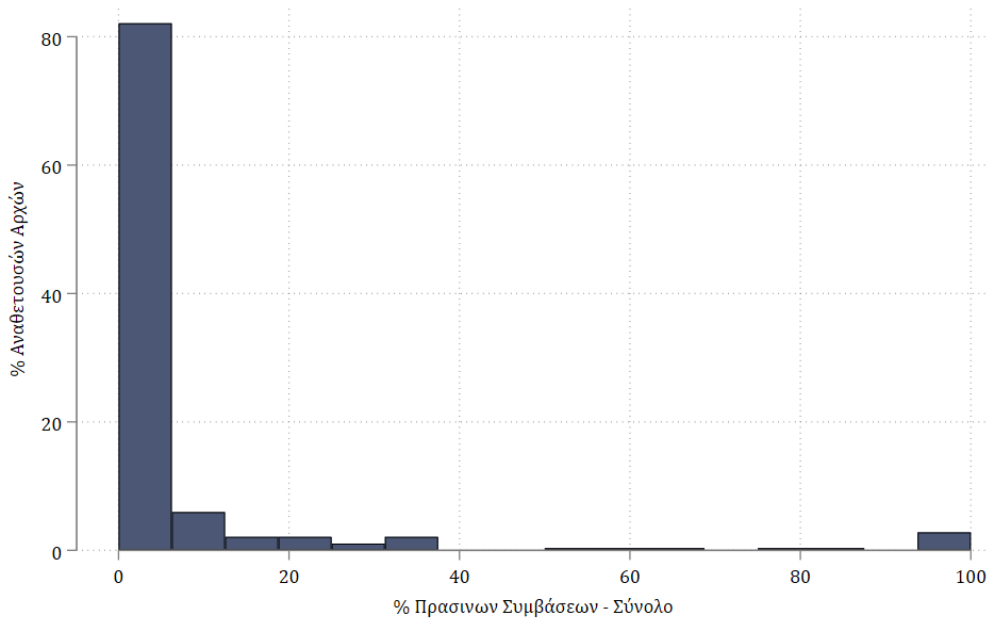
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Διάγραμμα Α2: Ιστόγραμμα Μεριδίου Αξίας Πράσινων Συμβάσεων-Σύνολο (%)

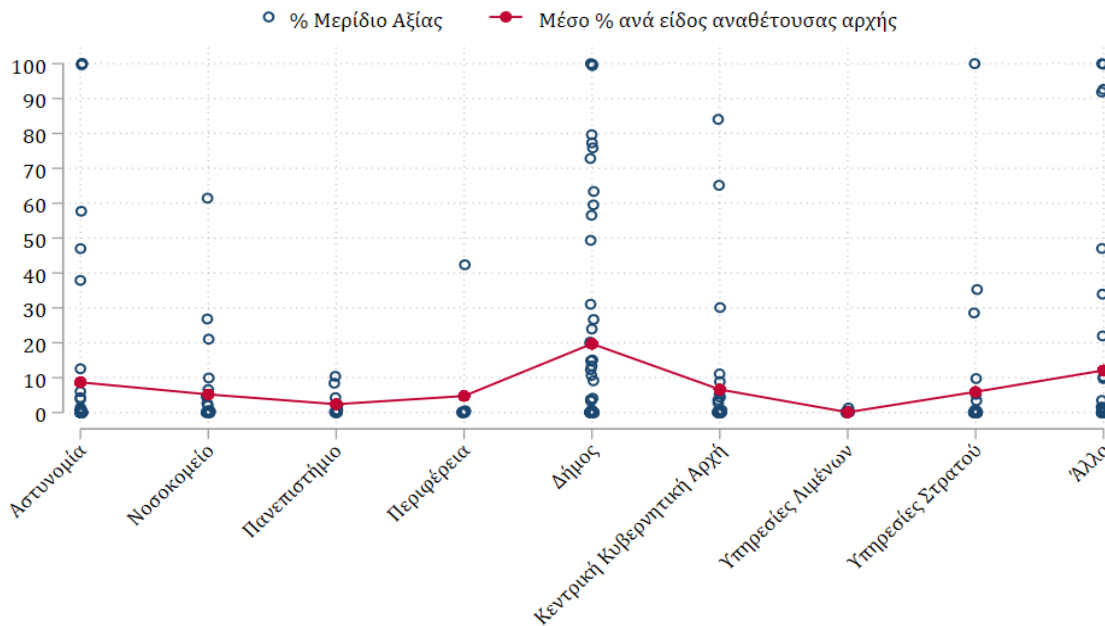
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Διάγραμμα Α3: Ιστόγραμμα Ποσοστού Πράσινων Συμβάσεων-Σύνολο (%)

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Διάγραμμα Α4: Μερίδιο Αξίας Πράσινων Συμβάσεων (%)²⁵

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

²⁵ Οι μπλε κουκίδες απεικονίζουν το ποσοστό για κάθε τομέα ενώ οι κόκκινες το μέσο όρο ανά είδος αρχής.